

Umeň

vue pre duchovný život.

OBSAH:

ik II.

Cesty. Redaktor: Prišiel som, aby mali život 1. I. Müller: Sebapoznanie 3. Beňuška: Eucharistia — dar lásky božej 8. Kohút: List študentom 14. V. Müller: Cirkev a nacionalizmus 18. Mastýľak: Na svetovú oktávu modlitieb za sjednotenie kresťanov 22. Soukup: Pútnikova cesta 28. Anjelov: Gotika duše 32. Friethoff: Koreň mariánskej úcty 33. Do výšav 39. Život 42. Literatúra 45.

o 1.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.

SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; P. Vojtech Müller, OP; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný-Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ivan Mastylak, CSSR; prof. Ján Haranta.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Nová obálka na druhý ročník Smeru nakreslil p. arch. Stefan Gallo, riaditeľ z Trenčína. Ďakujeme.

Predplatné. Robotnícke pláce v našej knižtlačiarňi boli zvýšené o 20 percent. Preto sme donútení tiež zvýšiť predplatné na Smer, hoci bohoslovcov a študentom chceme ísť v ústrety a dávame im časopis za pôvodnú cenu. Ale sme presvedčení, že priatelia mládeže nezabudnú na študentský tlačový fond a pomôžu nám dať náš časopis i tým najchudobnejším.

Ďakujeme tým smeristom, ktorí nám získali nových odberateľov. Jednako nie je nás ešte toľko, koľko by nás mohlo byť na Slovensku. Dajte sa všetci do roboty a získajte nám v novom roku aspoň jedného odberateľa.

Prvé a tretie číslo prvého ročníka Smeru je už rozobrané. Nakoľko viacerým čitateľom tieto čísla chýbajú, touto cestou prosia tých, ktorí majú tieto čísla a ich nepotrebujú, aby ich láskavo poslali do administrácie.

Prišiel som, aby mali život...

Letmý pohľad na udalosti uplynulého roku vyvoláva v našej duši obraz svetového cintára, v ktorom sú pochované životy miliónov obetí súčasnej vojny. Vedie sa vojna, aby sa zabezpečil život, život telesný i kultúrny, a ten budúci život sveta zotlna hlavy toľkým otcom, toľkým synom; obetovaním mnohých životov ide si ľudstvo vykúpiť lepší život v budúcnosti.

I Boží Syn obetoval život, aby ľudstvu dal večný život, a prišiel na svet preto, aby sme mali život a aby sme ho hojnejšie mali. Ale i dnes medzi svojich prichádza a mnohí ho nepoznávajú. Rachotia kanóny, ktoré vari majú zabezpečiť a takrečeno zvečniť prirodzený život človeka, a zabúda sa pritom na skutočnosť, že pozemský život zakotvil vo večnosti, ktorá nikdy nepominie. Zabezpečujeme si život na zemi, ktorú istotne opustíme a pohrdame životom, ktorý nám priniesol Kristus, nemáme pochopenie pre život boží, duchovný, nadzemský. Preto hynú dnes toľké životy na fronte, lebo ľudstvo pohrdlo vyšším, vznešenejším životom, ku ktorému ho volá Boh. Stvoriteľ sa neuspokojil iba tým, že nám dal prirodzený život. On otvoril štedrotu svojho srdca dokorán a povolal nás do božej rodiny, k účasti na živote Najsvätejšej Trojice. A ľudia žijú tak, ako by nebolo tohto života, ako by nebolo Boha, žijú sebe a svetu, preto sa rúcajú do priepasti telesnej i duševnej biedy. Pohrdanie nadprirodzeným životom, povrchnosť a po-

lovičatosť náboženská, hľa, to sú hlavné príčiny, pre ktoré posielame na svetovú jatku bojišťa nádejné životy miliónov ľudí.

Chýba dnes mnohým boží život, božie svetlo, preto je na svete zle, preto blúdžia mnohí a nevedia kde ísť a čo konať. SMER vám chce priblížiť žriedla večného života, chce vám ukázať božie bohatstvá a pousiluje sa, aby ste pochopili, že boží život vo vás musí rásť, musí sa rozvíjať, hoci jeho dovŕšenie neuvidí zem, lež nebo; tam sa zaligoce v celej svojej nadprirodzenej kráse. SMER vám bude rozdávať z darov, ktoré zanechal svetu Kristus, aby ste žili, aby ste mali hojnejší život; lebo vrúcna túžba Spasiteľa sveta je, aby sme nezahynuli, ale večne s ním žili. Preto čitateľom Smeru budeme stále pripomínať, že Kristus nám priniesol krajší, bohatší život, ako je život prirodzený. Keď prijmeme život Kristov, svoj prirodzený život zapojíme do nesmrteľného života božieho a rozbijeme mrákavy, čo prekážajú nebeským lúčom milosti rozsievať na zemeguli radosť a bellehenský pokoj.

Redaktor.

Sebapoznanie.

Dr. Inocent Müller, OP.

Už starí pohanskí myslitelia a vychovávatelia učili, že každá výchova musí začať od sebapoznania: Poznaj seba samého, potom poznáš, na čo si súci, čo dokážeš. A keď je reč o našom duchovnom živote, keď hovoríme o základoch stavby nadprirodzeného života, je isté, že dokonalé sebapoznanie je nevyhnutné, bez neho zdokonaľovanie duše je nemysliteľné. Človek, čo nepozná dobre seba samého, často sa klame. Keď má veselšiu povahu, je naklonený k povrchnosti, myslí si totiž, že je dokonalý, že všetko, čo robí, je dobré, a nechce pripustiť, že by sa to mohlo previesť aj ináč a oveľa lepšie. Iný zas povahove je naklonený k akémusi smútku, rozpráva o svojich chybách zveličene, v prísnosti preháňa. A výsledok v jednom i v druhom prípade je vždy ten istý: Nečinnosť alebo aspoň ochablosť a polovičatosť v zdokonaľovaní, lebo ani jeden ani druhý nepozná, čo by mal podniknúť, koná všetko slepo, takrečeno pudove, nerozmyslene. Veď ako vykoreníme chyby a zlé zvyky, keď ich nepoznáme? Ako si môžeme osvojovať ctnosti, keď ich poznáme len vo všeobecnosti, povrchno, keď nepoznáme ich mravnú krásu a požehnaný vplyv na celý život človeka?

Človek sa teda musí najprv sám poznať, keď sa chce striasť nedokonalostí a chýb a keď si chce osvojiť dobré vlastnosti. Jasné sebapoznanie nás presvedčí o tom, že je ešte veľa bodľačia na vinici našej duše, preto načim využiť každú chvíľu, každú príležitosť na osobné zdokonalenie, na zničenie alebo zoslabenie zlých náklonností, ktoré treba nahradiť kladnými hodnotami — ctnosťami. Dokonalé sebapoznanie presvedčí nás o našej úbohosti, krehkosti, naučí nás pokorne prosiť Pána Boha o milosť,

ktorú potrebujeme v každodenných bojoch, nauči nás spoluúčinkovať s milosťou, a toto všetko dodáva potom odvalu a nadšenie v duchovnom usilovaní.

Sebapoznanie bude len vtedy prospešné nášmu duchovnému životu, keď sa bude vzťahovať na všetko, čo je v nás. Musíme poznať svoje dobré i zlé vlastnosti, prirodzené i nadprirodzené dary, načim poznať i minulosť svojho života, minulosť vlastných chýb, hriechov, minulosť úsilí a snáh. A keď vynášame nad všetkým úsudok, buďme úprimní, súďme o všetkom vo svetle svätej viery, neodsudzujme, čo netreba odsúdiť, ale merajme každý čin, každý prejav božou mierou.

Úprimný kresťan nezatvára oči pred dobrými vlastnosťami, ktorými ho obdaril Pán Boh. Nie je to priestupok proti pokore, keď si uvedomíme, aký štedrý bol k nám Pán; veď tu neide o vyvyšovanie našej osoby, ale o to, aby sme ustavične ďakovali Darcovi týchto vlastností a starali sa o ich rozvinutie, lebo to sú hrivny, s ktorými načim múdro hospodáriť, aby sme sa nehanbili, keď Darca bude žiadať úroky. Nuž pole sebapoznania je veľmi široké, lebo zahŕňa dary prirodzené i nadprirodzené, všetko, čo sme dostali od Pána Boha, čo sme prijali od rodičov, od vychovávateľov, čo sme nadobudli sami pomocou milosti.

Všimnime si ponajprv prirodzené dary. Tu treba vyskúšať, aké sklony u nás prevládajú; prevláda v našom živote rozum, alebo vôľa? Podliehame radšej citovosti, náladovosti, či zrelym úvahám rozumu? V každom človeku niečo prevláda, pravda, nie v rovnakej miere, a tu si načim uvedomiť, že náladovosť a citlivosť nesmie mať prednosť pred úsudkom rozumu, osvieteným vierou. Treba poznať, ako ovládať svoje vonkajšie smysly, či im neotročíme. Pre duchovný život je veľmi dôležité poznať, či sme pánmi nad obrazotvornosťou a pamäťou.

lebo tieto dve schopnosti môžu nám sprítomniť celý svet, môžu nás rozptýliť i v najsvätejšej chvíli a obrátiť našu pozornosť na veci márne, neužitočné, ba i hriešne. Teda aká je moja obrazotvornosť? Čo mi zvykla pripomínať moja pamäť? Aké sú to veci a činy? Zo skúsenosti vieme, akú úlohu hrajú v ľudskom živote vášne; môžu nám pomôcť k veľkému dobru, ale môžu nás tiež priviesť do najväčšej záhuby. Závisí všetko od toho, či my vládžeme nad vášňami, alebo vášne nad nami. Vášne treba mierniť, usmerňovať k správne mu cieľu, preto musím poznať, či niektorá z vášní sa nevymyká božím rozkazom a rozkazom správneho rozumu. Lebo sa môže stať, že keď prestaneme kontrolovať pohyb vášní, v našom živote ukáže sa pýcha, márnosť a iné neresti, ktoré prekážajú božej činnosti v duši. Ďalej musíme poznať, či nie sme v duchovných veciach ľahostajní, leniví, nedbalí, či nekonáme svoje náboženské povinnosti pomaly, či sme v predsavzatiach vytrvalí atď. Pokrok v duchovnom živote je nemožný bez tohto poznania, lebo ako som už vravel, kto nepozná svoje dobré alebo zlé sklony a vlastnosti, nevie, čo by mal zdokonaľovať a čo odstraňovať.

A čo rozum? Ani na ten neslobodno zabudnúť. Musíme vyskúšať, aké má sklony: či je naklonený k hlbokému bádaniu, či je to rozum prenikavý alebo len prostredný. Jeden je naklonený k hlbokému štúdiu, druhý má väčší smysel pre praktický život. To nie sú druhotné vlastnosti rozumu, ktoré by sme si nemali všímať. Veď podľa toho volíme si potom prácu, zamestnanie, ba i povolanie. Donúťte praktického človeka študovať metafyziku, a presvedčíte sa o tom, že sa bude pritom otravovať. A to veru nie je ľahostajné pre život duše. Lebo keď človeka stavovské povolanie otravuje, je isté, že to má neprajný vplyv i na jeho duchovný život. A keď sme poznali prirodzené sklony

rozumu, skúmajme, či by sa nedaly zdokonalit, neuspokojme sa so začiatočným poznaním, usilujme sa preniknúť až na korene pravdy, lebo čím bude naše poznanie hlbšie a dokonalejšie, tým bude pre nás samých i duchovný život odôvodnenejší. Dobre je poznať, či vášnivo neľipneme na svojich úsudkoch, či nie sme neústupčiví vo svojich mienkach a názoroch, lebo takto si môžeme znepriatelit všetkých ľudí, ktorí v nás poznajú tvrdohlavcov. Naučme sa vypočuť i tých, čo nie sú rovnakého smýšľania s nami a neodsudzujme ľudí, ktorí vedia tiež niečo rozumné povedať alebo poradiť.

Ale ani najhlbšie a najjasnejšie poznanie pravdy by nám neosožilo, keby sme nemali ochotnú vôľu osvojiť si poznanú pravdu a dobro. Načim preto poznať, aká je naša vôľa: slabá, vrtkavá, alebo silná, nepremožiteľná a vytrvalá? Dajme si raz odpoveď na otázku, čo sme podnikli na upevnenie svojej vôle v minulosti! Veď vôľa má akosi donútiť všetky ostatné schopnosti ísť za dobrom a krásou, ktorú poznáva rozum, nuž a toto dokáže len tak, keď nebude vrtkavá, keď bude pevná, nezlomná a vytrvalá. Musíme preto poznať povahu svojej vôle a postarať sa o to, aby bola zaistená jej nadvláda nad našimi vnútornými i vonkajšími smysliami, slovom: naša vôľa musí vnútorne zosilnieť. Jej vláda musí sa ukázať v uskutočňovaní predsavzatí, vo vernosti v malých veciach a v radostnom znášaní denných krížov. Nič nesmie uniknúť nadvláde rozumu a vôle, každý náš čin musí niesť pečať ľudskosti, to znamená rozumnosti a slobodného výberu, ku ktorému vôľa dáva súhlas.

V našich spoločenských vzťahoch dôležitú úlohu má náš charakter alebo naša povaha. Vravievame, že ten má dobrú povahu, ľahko sa prispôsobuje okoliu, v ktorom žije, preto je súci na apoštolát. Iný zasa má zlú povahu, a zlá povaha nielenže sa nehodí do spoločnosti, ale

prekáža i osobnému zdokonaľovaniu. Nuž a čo to znamená, keď vravíme, že tento človek má dobrú povahu alebo že je charakterný? To značí, že je to človek, ktorý pozná životné zásady a podľa nich presne žije: je to človek zásadový! A človek dobrej povahy je ten, ktorý z vnútorného presvedčenia vo svojich vonkajších stykoch vie spojiť dobrotu s neústupnosťou, milotu s prísnosťou, úprimnosť s opatrnosťou, takže každý ho má rád, každý si ho váži. Človek zlej povahy je neúprimný, ľudia tvrdia, že je odporný, vo svojich stykoch s inými je netaktný a v predsavzatiach kolísavý. U neho prevláda sebaláska, jeho prejavy sú neokresané, preto ho nenávidia, nemá miesta v spoločnosti. Nuž a k duchovnému životu sú povolané obidve povahy, Pán Boh nikoho nevyľúčil. Aby teda povaha nebola prekážkou duchovného života, treba ju poznať, a to dokonale, lebo povrchné poznanie viedlo by len k povrchnému odstráneniu chýb, teda len k povrchnému, nedokonalému vnútornému životu.

Ale nesmieme sa báť nazrieť tiež na chyby, nedokonalosti a hriechy. Vznikli sme z ničoho, a keby tu nebolo stálej súčinnosti Boha, zas by sme sa rozpadli v nič. Žijeme, pracujeme so stálou božou pomocou. Vábi nás svet, telo, diabol, osobnými hriechami a zlými návykmi stávame sa náchylnejší k radostiam, ktoré núka svet i telo. To načim pokorne uznať; pravda, pohľad na našu úbohosť nesmie nás nastrašiť, musíme sa vzmužiť a s božou milosťou dať sa do liečenia rán, ktoré spôsobil hriech, a to tak, že sa budeme cvičiť v ctnostiach, aby sme sa čo najskôr priblížili k dokonalosti nebeského Otca.

Napokon musíme poznať i nadprirodzené dary, ktorými nás Pán zahrňa. Cítíme niekedy, že Boh nás akosi priťahuje k nejakému povolaniu alebo k nejakej ctnosti. K týmto nadprirodzeným hnutiam milosti musíme byť učen-

livi, lebo od toho závisí i naše posvätenie. Niekedy zasa Pán nás vážne napomína, aby sme sa rozhodli pre nejakú vec. Je veľmi dôležité, aby sme neodpovedali na toto napomenutie neposlušnosťou. V našom živote môžu prísť vnuknutia, ktoré sa častejšie opakujú, ktoré prevládajú a povzbudzujú nás k lepšiemu životu, k novému spôsobu modlitby alebo k nejakej ctosti a pod. To je iste zvláštny hlas boží; Boh chce, aby sme išli za ním, aby sme neopovrhovali týmito milosťami.

Poznanie nadprirodzených darov vyžaduje, aby sme priznali, koľko rás sme odporovali božím vnuknutiam, koľko rás sme proti nim hrešili, aby sme sa mohli v budúcnosti napraviť. Je isté, že pre úprimnú dušu takéto štúdium môže byť trápne a ponížujúce, najmä keď sa usiluje poznať i podrobnosti svojich chýb. Ale to nič. Pre dušu to bude veľmi užitočné, lebo naučí sa pokore a dôverčivo obráti sa k Pánu Bohu, ktorý najlepšie môže vyliečiť všetky naše nedokonalosti a chyby.

Eucharistia - dar lásky božej.

Dr. Pavol Beňuška.

Písmo sväté Starého i Nového zákona podáva mnohé udalosti, z ktorých dýcha veľká láska mocného Boha voči biednemu ľudskému pokoleniu. Už prvé stránky Biblie, opisujúce dielo stvorenia, vyprávajú o veľkej láske Stvoriteľa voči závislému tvorcu — človeku. Boh — Stvoriteľ obdaril ho hodnotami nadprirodzenými a vlastnosťami ľudskú prírodu presahujúcimi. V intímnom obcovaní s Bohom človek mohol viesť šťastný a blažený život.

Prvý človek rozhodnutím svojej vlastnej vôle neuspokojil sa so stavom Bohom mu určeným. Chcel byť viac. Vedený klamnou nádejou, prestúpil zákon boží.

Rozhnevaná, nepochopená láska božia ani po tejto urážke neodvrátila sa celkom od človeka. Zaslúžený trest ho neminul, ale láska božia už v raji slúbila Vykupiteľa, ktorý preklenie priepasť medzi nebom a zemou, napraví urážku a obnoví dôverné, priateľské obcovanie človeka s Bohom.

Ekonomia spásy po diele stvorenia je druhý dôkaz lásky božej k človeku. Boh tak miloval svet, že poslal svojho jediného Syna... Syn Boží tak sa priblížil k ľudstvu a tak sa s ním spojil, že stal sa jeho členom. Sám stal sa človekom. Svojím životom zaplatil Bohu výkupnú cenu za urážku a človeku získal nekonečnú milosť.

Ale ak láska je vynachádzavá, nuž láska božia je nadmieru taká. Aby človek bol k Bohu ešte pevnejšie a užšie privinutý, Kristus prv ako by bol zo sveta odišiel, zanechal nám najväčší dôkaz svojej lásky — najsvätejšiu Svätosť, Eucharistiu. Ňou si nás najviac pripútať ňou sa podstatne, najužšie s nami spojuje.

Učenie Cirkvi a mienky odporcov.

Cirkev katolícka učí, že Spasiteľ náš Ježiš Kristus najväčšie tajomstvo svojej lásky dal nám pri poslednej večeri. V predvečer svojho umučenia ustanovil Eucharistiu ako sviatosť, v ktorej pod spôsobmi chleba a vína je skutočne prítomný, ako skutočnú obeť Nového zákona, ktorá nekrvavým spôsobom obnovuje a pripomína jeho krvavú obeť na križi, a žiaľ slovami: „Toto čiňte na moju pamiatku“, dal svojim učeníkom rozkaz obnovovať túto nekrvavú obeť.

Toto učenie Cirkve nepredkladá ako svoj vynález, ale katolícky exegéta ho nájde v príslušných textoch Nového zákona. Keď tridentínsky snem uvedené učenie sústavnejšie vyhlásil,

soval,¹ nemal ani len dojem zaviesť dačo nové, ale bol ozvenou tradičnej viery v Eucharistiu — sviatosť, obetu a pripomienku smrti Kristovej.

Ale nie všetci, čo vo svojom náboženskom náhlade odvolávajú sa na Krista, majú takéto presvedčenie a takúto vieru. Už v XI. storočí učenie Cirkvi napadol Béranger a zapieral článok o skutočnej prítomnosti Krista v Eucharistii. V dobe takzv. veľkej reformy Luther, Calvin, Zwingli... proti učeniu Cirkvi predkladali svoje názory; ich teórie v rozličných odtienkoch ešte i dnes nájdú sa v mnohých dielach protestantských spisovateľov.

No v uplynulom polstoročí, kedy pozornosť začala sa obracať k štúdiu historickému a kedy ocitly sa vo vášnivých útokoch temer všetky články viery katolíckej, aj proti Eucharistii, stredisku kresťanského života, začaly sa také urputné nápady, že ju chcely otriasť v základoch. Tradičná viera v Eucharistu bola podrobená v celom svojom obsahu najprísnejšej kritike. Ústredný bod všetkého tohto úsilia najnovšej kritiky je problém pôvodu Eucharistie: Viera Cirkvi katolíckej, podľa ktorej Eucharistia má svoj pôvod v ustanovení samého Ježiša Krista, môže sa ospravedlniť a odôvodniť i pred najprenikavejším pohľadom historika? Alebo pre prísne kritické štúdium dokumentov, ktoré nás môžu poučiť o pôvode tohto veľkého tajomstva našej viery, treba uzatvárať hádam na iný prameň jeho existencie? Či azda ten alebo onen geniálny učeník Ježišov je jej pôvodca, alebo azda utvárala sa eucharistická viera pod vplyvom pohanských mystérií?

Hľa, v tomto vydaní nachádza sa problém Eucharistie v našich časoch: Eucharistia v celom svojom obsahu je od Krista, ako to verí

¹ Denz. 933, 974.

katolícka Cirkev, alebo je výslednicou úsilia viacerých činiteľov, ako to tvrdí najnovšia kritika.

Vzhladom na dôležitosť, akú Eucharistia zaujíma v duchovnom živote kresťana, načim nadhodenú otázku podrobíť bedlivému skúmaniu.

Téma sama určuje aj postup práce. Súčasná liberálna kritika pripúšťa, že posledná večera Majstra s učeníkmi je základ eucharistického obradu a učenia. Tvrdí však, že veľa prvkov vstúpilo sa do pôvodnej ustanovizne Pána a celkom ju zmenilo.

Toto stanovisko možno vyvrátiť tak, že sostiúpi sa až k základom nášho eucharistického učenia, k novozákonným textom, ktoré nás môžu poučiť o tomto tajomstve. Najobjektívnejšou metódou načim vystihnúť ich pravý smysel. Takto sa nielen očistí pôvodná myšlienka Spasiteľova od umelých nánosov, ale Eucharistia sa nám predstaví ako čistý a bohatý prameň, ktorý ustavične napája duševný život večne smädného človečenstva. Popri apologetickom zamierení, ktoré chce presvedčiť, že len Boh mohol ustanoviť Eucharistiu a nijaký človek ju nemohol vymyslieť, bude zaznievať z tých statí sfa tenor, že božská láska zostáva v Eucharistii večne s nami.

Nová Veľká noc.

Ustanovenie Eucharistie viaže sa k poslednej spoločnej večeri, ktorú Ježiš požíval so svojimi učeníkmi pred svojím umučením. Ježiš zvyčajne jedával s učeníkmi; v posledných dňoch svojho pobytu v Jeruzaleme neodchýľil sa od tohto zvyku.

Ale toto spoločné posledné stolovanie má celkom zvláštny ráz, ktorý je zrejmý zo šty-

roch opisov,² čo o tejto večeri máme. Treba zistiť na podklade štyroch opisov doktrinálny význam tejto večere, čím sa ona líši od ostatných, v čom je jej zvláštnosť.

Posledná večera Ježišova s učeníkmi bola veľkonočná. Ježiš najmä na ňu čakal: „Túžobne žiadal som si jesť tohto baránka s vami skôr, ako by som trpel, lebo vravím vám, že ho už nebudem jesť, kým sa nesplní v kráľovstve božom.”³

Táto bola posledná, čo Ježiš trávil s učeníkmi. O tom niet pochyby. Ježiš vo svojich slovách načrtol pred očami učeníkov smutnú perspektívu utrpenia. Už predtým pripravoval ich na túto tragickú skutočnosť.⁴ Učeníci to možno nechápali, ale Ježiš dobre vedel o tom, čo malo prísť v najbližších hodinách.⁵

Ale zo smutnej blízkej skutočnosti utrpenia prešiel hneď do ďalšej perspektívy stretnutia sa v kráľovstve božom, kde Veľká noc nájde celé rozvinutie, svoje šťastné dokončenie. Židia si radi predstavovali radosti nebeské ako hostinu; Ježiš v podobenstvách pripodobňoval šťastie neba radostiam hostiny.⁶ I teraz možno vyčítať zo slov Ježišových, že v kráľovstve bo-

² Mar. 14, 22—25; Mat. 26, 26—29; Luk. 22, 15—20; 1 Kor. 23—26. Dve metódy možno rnať pri štúdiu týchto textov: možno brať každý opis zvlášť, alebo vykladať ich razom. Druhá má tú výhodu, že ňou možno vyhnúť zbytočným opakovaniam, hneď porovnávať jednotlivé opisy a vyzdvihnúť zvláštnosti každého.

³ Luk. 22, 15—16.

⁴ Porov. Léonce de Grandmaison, *Jésus Christ*, 14. vyd., Paris 1931, sv. II., str. 258—271. Autor dovoľáva sa týchto textov: Mar. 2, 18—21; 8, 31—33; 9, 9—13; 9, 30—32; 10, 32—34; 10, 45; 12, 1—12; 14, 6—9 a paral.

⁵ De Grandmaison, *tamže* str. 271.

⁶ Mat. 22, 1—10; 12, 11—14; 25, 1—13; Luk. 14, 15—24. Porovn. Denis Buzy, *Les Paraboles* v kolekcii *Verbum Salutis VI*, Paris 1932; L. Fonck, *Die Parabeln des Herrn im Evangelium*, 4. vyd., Innsbruck 1927.

žom stretne sa s učeníkmi v radosti, kde po-
doba (figúra) ustúpi dokonalej, stálej veľko-
nočnej blaženosti.

Z týchto slov Majstra, ktoré uvádza svätý
Lukáš, možno ešte viacej vyčítať.⁷ Ježiš prišiel
doplniť Starý zákon vynikajúcejšie v kráľov-
stve božom, ktoré bude na zemi. Židovskú
Veľkú noc mala nahradiť nová hostina, ktorú
predošlá naznačovala, hostina eucharistická,
o ktorej ustanovení Lukáš píše hneď v ďalšom.
Takto výraz „kráľovstvo božie“ obsahuje dve
perspektívy: kráľovstvo božie na zemi, kde
obraz starej Veľkej noci bude nahradený Eu-
charistiou, a kráľovstvo božie na nebi, kde
bude šťastná večnosť.

Dávať túto náplň uvedenému textu svätého
Lukáša⁸ odôvodňuje celkovejší pohľad na opi-
sy poslednej večere. Svätý Lukáš uvádza po-
dobné vyhlásenie pri podávaní veľkonočného
kalicha: „Vezmite a rozdeľte si medzi sebou,
lebo povedám vám, že nebudem piť z plodu
viničového, kým nepríde kráľovstvo božie.“
Opäť je tu náražka na budúcu smrť a vyjadre-
ná nádej na príchod kráľovstva božieho. Matúš
a Marek majú tiež podobné vyhlásenie; jeden
i druhý akosi nuansované, ale uvádzajú ho až
po kalichu eucharistickom. „Nebudem piť od-
teraz z tohto plodu viničového až do toho dňa,
keď ho budem piť s vami nový v kráľovstve
môjho Otca.“⁹ Podľa týchto textov nádej na
hostinu v kráľovstve božom, na stretnutie sa
s učeníkmi v radosti Otca nebeského je oveľa
zrejmejšia. Tam bude piť Ježiš nové víno
s učeníkmi. Radostné stretnutie však príde až
po rozlúčení, po utrpení, po kríze, ktorá čaká
na Ježiša.

⁷ Porovn. P. M.-J. Lagrange, *L'Évangile de Jésus-Christ*, str. 501, Paris 1932.

⁸ Luk. 22, 15—16.

⁹ Mat. 26, 29; Mar. 24, 25 má ten istý text, len neuvádza učeníkov a kráľovstvo božie.

Z uvedeného vidieť, ako sa u synoptikov myšlienka vystupňuje, z veľkonočnej židovskej večere je prechod na eucharistickú a z tejto na radostnú hostinu mesiášsku.¹⁰ Súvislosť medzi nimi je táto: Veľkonočná večera tvorí rámec pre eucharistickú a táto zase nájde radostné dovriešenie v transcendentálnom kráľovstve nebeskom. A keďže toto stolovanie Ježiša s učeníkmi tu na zemi je posledné, večera má ráz rozlučný, ale s nádejou na stretnutie v kráľovstve Otca.¹¹

List študentom.

Prof. Juraj Kohút.

Mladý priateľ!

Tvoja bytosť je veľmi smädná, túži nasbievať čo najviacej vedomostí a skúseností. Tak je to správne. Máš aj predpoklady vyplniť túto túžbu. Rozum ti je pružný, pamäť verná, srdce čisté, život nezatažený spoločenskými hriechmi. Všetko Ťa oprávňuje vážne brať život, rozširovať a prehĺbovať duchovný obzor, dosiahnuť vysoký stupeň inteligencie. Kým však urobíš ďalší krok na ceste k Múdrosti, zastav sa na chvíľu a uvažuj. Lahší je návrat s bližšej cesty ako s ďalekej.

Pojem inteligencie je totiž dnes natoľko zneuctievajú a snižujú, že sa zdá, ako by sa po nej ani veľmi nevyplatilo túžiť. Do tohto pojmu moderný svet poväčšine umiestňuje materiálny blahobyť, starosť o módu, jednostranné zbožňovanie tela, flirt, poľovačku alebo sčítanosť, encyklopedický rozum atď. Zabúda sa, že človek má aj iné vzťahy, než sú vzťahy k to-

¹⁰ Porovn. M. J. Lagrange, *Évangile selon saint Luc*, 2. vyd., str. 543—544.

¹¹ Porovn. J. Lebbeon, *La vie et l'enseignement de Jésus Christ Notre Seigneur*, 6. vyd., Paris 1931, II, 253—254.

muto životu a svetu. Zabúda sa na dušu. Veľká čiastka takzv. inteligencie pláva na povrchu života a dáva sa nečinne unášať prúdom moderného chápania smyslu človeka. Sem-tam ocíta sa v opustenosti, samote, žiali a bolesti, pred zrakom celej svojej bytosti — tela i duše — nazrie do seba, hľadá cestu do hlbín duše, ale vidíac tam kal a hnisanie, znechutená a odradená povrchným prostredím znova sa vynára na hladinu ľahkého, bezstarostného života. Prečo? Lebo zostupovanie do hlbín duše je spojené so sebazaprením a predpokladá úprimnosť a chladnokrvnosť voči sebe samému. Ťažko je však povedať si: Urobil som chybu, nemal by som takto, keď v nás je priveľa sebalásky.

A ty jednako túžiš po múdrosti, po šťastí a dokonalosti. Každý človek po tom túži.

Nuž uvažuj.

Najprv si objasni pojem inteligenta. Inteligent znamená „*intus legens*“, vo vnútri, v útrobach duše čítajúci, hľadajúci a skúmajúci príčiny a podstatu vecí. Inteligent je teda taký človek, čo sa neuspokojí s konštatovaním existencie vecí a osôb a ich vonkajšej formy, ale ponorí sa do ich podstaty, odokrýva ich smysel, účelnosť a vzťahy k iným skutočnostiam. Inteligent sa v živote musí stretnúť s nástojčivosťou, vyrovnáť sa so všetkými vzťahmi k životným hodnotám. Upravuje si pomer k rodičom, bratom, príbuzným, spoluobčanom, národu, kultúre, umeniu atď. — Na tejto ceste nemôže a nesmie sa zastaviť pred pojmom duše a jej osudom, pred riešením svojich vzťahov k prapričine a prameňu všetkých skutočností a hodnôt, pred Bohom. Pálčivosť tohto problému je u ozajstného inteligenta taká veľká, že či skôr či neskôr musí sa s ním vyrovnáť. Aspoň vo chvíľach samoty nazrie do seba, pýta sa: Kto som, odkiaľ som, načo som. Na tieto otázky — ak chceme byť vyrovnaní — musíme si dať uspokojujúcu odpoveď. Ak pri tej od-

povedi uznáme, že sme ľudia, bytosti nedokonalé, obmedzené rozumovo i časovo, akých je na milióny, a ak uznáme, že my, nedokonalé bytosti, s celým vesmírom tvoríme sharmonizovaný živý celok, že súlad nesmierneho množstva svetov musí byť riadený jednotnou vôľou, že život v tom vesmíre musí mať nejaký počiatok a teda aj koniec, že ten život musel vesmíru dať ktosi, kto je večný život — lebo nič živého nerodí sa z neživého —, prijímame Boha a náboženstvo; ak toto všetko neuznáme, pohrdneme touto hodnotou. Treba pripomenúť, že cesty božie sú nevyspytateľné, a i keď naša odpoveď na nadhodené otázky bude smerovať preč od Boha, neznamená, že sme Boha odhodili na veky. Nie. Príde čas, že dokaličení hrôzou plytkého, bezmyselného života a obmedzenosťou v poznávaní budeme nútení znova rozpitvať svoju dušu, a potom, možno, sa zmení náš postoj k nemu. V bolestiach sa rodí život a naša viera je najplnší život. Preto i prebíjanie sa k nej je spojené s utrpením. „Kto nikdy nejedol svoj chlieb v slzách, kto nikdy neprebedlil strastné noci na svojom lôžku, ten nepozná Vás, nebeské Mocnosti“ (Goethe, Faust). Keď potom nájdeme seba v plnej celosti, keď po dlhých bezsenných nociach a mnohých klesnutiach nájdeme svoj kladný pomer k Bohu, naša radosť bude tým väčšia a náš duchovný život potom bude tým dôslednejší. Boli svätí Augustínovia a boly i sväté Terezky. Niektorým sa Boh vo svojej pravde zjavil hneď po narodení. iní museli zaň podstúpiť veľké vnútorné boje, Manressu, alebo veľkosť Boha poznali až na smrteľnej posteli.

Pri riešení tejto najhroznejšej otázky výbornou pomôckou je pohľad na ľudí veriacich a ich porovnanie s neveriacimi. Na tvári prvých: úsmev, radosť, odovzdanosť do vôle božej — táto nie je slaboštvom, ale najdramatickejším víťazstvom: človek povedomý svojho

ja, svojej hodnoty totiž, nerád sa zrieka svojho sebavedomia, nerád sa utieka pod ochranu druhej bytosti, ale spoznajúc vlastnú krehkosť a nemohúcnosť svojej osobnosti pri poznávaní malicherných záhad tohto sveta, víťazí nad svojim sebavedomím (najkrajšie a najväčšie víťazstvo je premôcť sám seba), a i keď zúfa a svija sa v duševných krčoch, predsa kapituluje pred Nekonečným — utrpenia, bolesti, biedu chápu ako prejav lásky božej, nič ich nezlomí, nič, okrem hriechu, nezroní. Dúfajú v najlepšie, pripravení sú na najhoršie. V očiach druhých: chabosť, hrôza z prázdnoty; utekajú pred svojim ja, a predsa nikde nenačádzajú útočište. Nemajú opory, nemajú viery vo Spravodlivosť a preto ani chuti žiť. Život sa im zdá zbytočným, chápu ho celkom živočíšne, nuž usilujú sa čím skôr vyžiť a stratit sa so sveta.

Je aj tretia skupina ľudí, ktorí o ničom nerozmýšľajú, ktorých nehryzú nijaké takéto problémy, ale medzi ozajstnými inteligentmi takýchto individuí niet.

Neviem, do ktorej z týchto skupín chceš patriť. Cesta k Bohu je trnistá, ťažká, Kristus ako najsladšiu odmenu pre tých, čo ho milujú, sľúbil účasť na svojom kríži. Vidiš, to je tá „tvrdá reč“. No jednako veriaci človek nebude v pomykove, na ktorú cestu nastúpiť. Naopak, bude sa modliť, aby Boh soslal na neho kríže, bolesti, žiale, lebo vie, že len cez tieto hmly a tône príde k najradostnejšiemu Svetlu, k večnej blaženosti. Veriaci človek víťazí nad svojou telesnosťou, víťazí aj nad hodnotením životných faktov podľa chvíľkovej príjemnosti alebo neprijemnosti, nad svojimi vášňami a chúfkami, pomíňajúce radosti a úsmevy šťastia ho pália. Nedáva prednosť vzkriesenému Bohu pred ukrižovaným Bohočlovekom. Chce splynúť aj s Ukrižovaným. Bezprávie, bolesť

a žiaľ v metafyzickom zamierení mení sa na slasť, radosť a blaženosť.

Nuž vyber si tú cestu, po ktorej dúfaš prísť k šťastiu. Len hľad' na poslednú stanicu tej cesty. O jedno Ťa však žiadam: Nikdy nebuď polovičatý, lebo polovičatosť v otázke: prijať či neprijať Boha, náboženstvo, je toľko ako duchovné komedianstvo. Keď si svoj pomer k Bohu vyriešiš v smysle kladnom, čiže ak veríš v Boha, nesmieš sa už vedomie kolísať medzi vierou a neverou, medzi ľahkomyseľnosťou a vážnym chápaním života. Nemôžeš si vyvoliť ani takéto riešenie: Toto prikázanie sa mi páči, preto ho prijímam a rešpektujem; hento sa mi nepáči, zdá sa mi príťažké na zachovávanie, preto ho odmietam. V náboženstve nejestvuje eklekticizmus. Náboženstvo nie je filozofia, náboženstvo je totalita, jednotná, krásna stavba, na temene ktorej tróni Boh. Alebo uznáš, že Boh jestvuje, že on je nekonečná múdrosť, že Kristus bol a je totožný s Bohom, a ako Boh nemohol a nemôže sa myliť, nemôže v jednom mať pravdu, v inom nepravdu; alebo Boha neuznáš, a potom neprijmeš z jeho učenia nič, kým Ťa údery života nepokoria a nedonútia znova hľadať smysel a cieľ života.

Ak si uveril v Boha, viera sa musí v tebe premeniť v život, v život sebavedomý, dôsledný a plný činov. Musíš zaháňať tmu a rozširvať svetlo, trhať siete nenávisťi a šíriť lásku, aby aspoň v Tebe a vo Tvojom okolí ozýval sa hymnus pokoja, lásky a slávy božej.

Cirkev a nacionalizmus.

P. Vojtech Müller, OP.

To, čo dnes najviac kvitne v každom národe, je nacionalizmus, láska k národu. Úloha Cirkvi a katolíkov v tejto veci nie je ľahká;

zato tým dôležitejšia. Cirkvi aj tu musí ísť o to, aby ukázala pravú hodnotu nacionalizmu a povedala svoje rozhodujúce slová proti výstrednostiam nacionalizmu, proti šovinizmu a tým svojim nepriateľom, ktorí hovoria, že Cirkev svojou nadnárodnosťou oslabuje národnostné povedomie, že je protinárodná, alebo aj keď azda nie vedome, vychováva ľudí k národnej ľahostajnosti.

Nacionalizmus, národovectvo neznamena nič iné ako lásku čínorodú k vlastnému národu. Národovec má pred očami národ, t. j. skupinu obyvateľstva, s ktorou sa vidí sviazaný sväzkami krvi, dejín, územia a zvykov a hľadá podľa možnosti udržať toto dedičstvo, zveľadiť ho a získať mu česť v očiach iných národov.¹

Nacionalizmus sám osebe je oprávnený. Lebo ako Boh stvoril jednotlivé národy a ako každý človek patrí k istému národu, tak nemôžeme povedať, že by nacionalizmus, láska k tomu, čo Boh stvoril, čo je samo v sebe dobré, nebol tiež dobrý. Keďže človek je prirodzene členom určitého národa, musí byť i láska k tomuto národu čosi prirodzené, a keď všetko prirodzené je dobré, potom i nacionalizmus ako prirodzený cit k svojmu národu musí byť dobrý. Toto sa shoduje s rozumom a s vierou, a preto Cirkev zaujíma k nacionalizmu kladné stanovisko. Nie však k národovectvu, ktoré prekročuje hranice prirodzeného citu, k nacionalizmu, ktorý sa môže použiť ako výchovný systém, čím sa vystavuje rozličným teoretickým aj praktickým výstrednostiam, ktorý sa používa na rozličné zámery, takže môže byť príčinou takých citov a mravov, ktoré sa nesrovnávajú so zákonom božím.

Národne cítiť patrí k prirodzenosti každého človeka. Každý závisí akosi od svojej vlasti, v ktorej sa narodil, bol vychovaný, ktorej so-

¹ Dr. Chludný-Hanoš: Lásky k národu, str. 2.

ciálne zariadenia pomáhajú každému, aby stúpil stále vyššie a vyššie. Ľudský duch, stvorený pre lásku a spravodlivosť, miluje svoju rodnú zem a svojich spoluobčanov. Národovectvo je potom najušľachtilejšou formou vernosti k svojmu národu. Nacionalizmus stáva sa nesmiernou duchovnou silou, nevyčerpatelným zdrojom úsilia, zápasov, je silou, ktorá robí človeka obetavým a vedie ho k veľkým mravným činom. Národné povedomie, pokiaľ je vo svojich prirodzených medziach, dušu zušľachtuje. Láska k národu je vec prirodzená, dobrá. Nesmie však prekročiť svoje prirodzené hranice. A tieto prestupuje každé národovectvo, ktoré považuje príslušnosť k nejakému národu za najvyššiu hodnotu a chce jej podrobiť všetko ostatné. Lebo darmo, najvyššou hodnotou ostáva Boh. Tento je ťažiskom nášho konania celého života v smysle slov Kristových: Čo osoží človeku, keby celý svet získal, ale škodu utrpel by na svojej duši?²

Národovectvo neznamena súhlasíť otrocky so všetkým, čo národ robí, schvaľovať všetky prechmaty, ktorých sa dopustil národ v minulosti alebo prítomnosti, či už proti iným národom alebo voči jednotlivým složkám národa samého. Môže byť niekto ohnivým nacionalistom a predsa nenávidieť krivdy svojho národa. Ba práve, keďže miluje svoj národ, musí v jeho záujme nenávidieť všetky jeho krivdy, prechmaty, lebo vie, že len spravodlivosť môže zabezpečiť trvalú budúcnosť národa, ktorý miluje.

Cirkev uznáva a podporuje spravodlivý nacionalizmus, ten, ktorému ide o bezpečnosť svojej zeme, o úctu k svojim právam, o jeho pravé miesto vo svetovom koncerte. Avšak chce, aby tento nacionalizmus bol kresťanský, teda aby hľadel na práva druhých, bol ochotný podpo-

² Mat. 16, 26.

rovať vzťahy, ktoré káže spravodlivosť, láska a povinnosť bratskej spolupráce národov a jednotlivcov a bol ochotný pomáhať tým, čo trpia.³ V katolicizme národnosť a národovectvo má svoj cieľ, ktorý musí byť v súlade so spoločným cieľom, a to s pokrokom ľudstva vo spravodlivosti a v pokoji.

Na druhej strane Cirkev odsudzuje zveličovaný nacionalizmus, o ktorom Pius XI. povedal, že prekáža spásu duši, tvorí priehradu medzi ľuďmi, prieči sa tak zákonom božím, ako i viere, samému Krédu, tomu Krédu, ktoré sa spieva vo všetkých kostoloch sveta.⁴ Odsudzuje nacionalizmus, ktorý pokladá za dovolené všetky skutky a prostriedky, ktorými môže zvýšiť svoju moc, ktorý vychvaľuje lenctnosť svojho národa a snižuje ctnosť iných národov, ktorý nepozná lásku k iným národom a za najvyššiu hodnotu pokladá národ i nad hodnotu Boha. Odsúdeniahodná je v nacionalizme nenásytnosť, sebeckosť. Lebo je to vlastne úpadok nacionalizmu, keď národ pôsobí škodu náboženstvu a zaviňuje vojny. Škodí tým len sebe, lebo čo stavia na zhrnutých základoch nespravodlivosti, nemá pevné a stále jestvovanie.

Keď národovectvo má pred očami skupinu ľudí, s ktorými sa vidí sviazané sväzkami krvi, dejín, územia a zvykov a usiluje sa podľa možnosti toto dedičstvo udržať a zveladiť, pokiaľ je to v medziach spravodlivosti a lásky, tieto snahy nacionalizmu nie sú zlé, ale dobré. Keďže však láska k národu je vášeň, treba dávať veľký pozor na to, aby sme neprekročili dovolené hranice. Náuka cirkevná to uznáva a tým národovectvo nijako neoslabuje, ale naopak podporuje zdravý nacionalizmus tým, že mu určuje spravodlivé medze a varuje pred

³ Prof. L. Lachance, OP: Nationalisme et Religion, str. 72.

⁴ Encyklika Ubi arcano.

jeho zveličovaním. Cirkev neodsudzuje zdravý nacionalizmus, ale ani neostáva len pri ňom. Nad nacionalizmus kladie ešte vyššiu hodnotu. Jednotu všetkých národov v Bohu. Boh stvoril všetky národy a apoštolom povedal, aby ku všetkým išli a všetky učili.⁵ Každý národ má teda svojím spôsobom dosiahnuť život večný v Bohu. A podľa stupňa uskutočnenia zákonov božích, teda kresťanskej mravnosti, je i stupeň cti a slávy národa. Pred Bohom najslávnejším národom je ten, ktorý žije najzdravším nacionálnym životom podľa jeho zákonov. Toto zaväzuje i náš slovenský nacionalizmus.

⁵ Mat. 28, 19.

Na svetovú oktávu modlitieb za sjednotenie kresťanov.

(18—25. januára.)

Dr. Ivan Mastylak, CSSR.

Veľkosť úniijného, sjednocovacieho diela, prekážky všeobecného dosahu, pohnútky, ktoré pýtajú sjednotenie všetkých v jedinej Kristovej Cirkvi katolíckej, vyžadujú modlitby všetkých veriacich. Cirkev nezmôže tu mnoho bez spolupráce všetkých svojich dietok.¹ Isteže modlitby mnohých sú skôr vyslyšané.²

Aký zisk bol by pre dielo svätej jednoty kresťanskej, keby sme si všetci boli vedomí, že v modlitbe Pánovej, v Otčenáši prosíme tiež za svätú jednotu všetkých: „Prid' kráľovstvo tvoje, buď vôľa tvoja ako v nebi tak i na zemi!“ A pri každom svätom prijímaní súcitná myšlienka nad odlúčením našich kresťanských bra-

¹ Irénikon, ročník I., 1926, str. 2. — P. Tabinskýj, Molytva za pojednannja Cerkov. Lvov 1935, str. 22.

² Multorum preces facilius exaudiuntur. Svätý Tomáš, Suma teolog. II—II, 83, 7 k 3.

toy by mohla zvlažiť našu pobožnosť.¹ A svätá omša sama, či nie je obetou smieru? Modlitby po tichej svätej omši, ktoré sa kňaz modlí, sú venované tiež úbohému, nekatolíckemu Rusku.⁴

Sú však aj chvíle, kedy sa zvlášť horlivo máme modliť za svätú jednotu kresťanstva: V novéne pred sviatkom soslania Ducha Svätého,² v októbri pri pobožnosti ružencovej⁵ a v oktáve modlitieb za sjednotenie kresťanov od 18—25. januára, čiže od sviatku Katedry svätého Petra po sviatok Obrátenia svätého Pavla, kedy všetci kresťania, aj nekatolíci, sa modlia za svätú jednotu kresťanskú.

Oktáva za sjednotenie kresťanstva je spojená s menom P. Pavla Jakuba Františka Wattsona,⁷ zakladateľa „Spoločnosti Smierenia — The Society of the Atonement“, prítelenej neskôršie k tretej reholi svätého Františka.

P. Pavol Jakub František narodil sa 16. januára 1863 v Millingtone v Spojených štá-

¹ Porovn. 1 Kor. 10, 15—17.

O význame Eucharistie pre cirkevnú jednotu vid' literatúru v knižke Ivan Marianov: Aby všetni jedno byli. Výklad únijní otázky a sbírka modlitieb za sjednocení cirkvi; Olomouc 1939, str. 83—84.

⁴ Pius XI. v tajnom konzistóriu 30. júna 1930; Acta Ap. Sed. 1930, str. 301.

⁵ Lev XIII. v enc. „Provida Matris“, 5. mája 1895; Leonis XIII. P. M. Acta, sv. XIII., str. 185—186.

⁶ Lev XIII. v ružencových encyklikách; porovn. Leonis XIII. Acta, sv. XV., str. 309; Adiutricem populi, 5. septembra 1895; sv. XVI., str. 287; Fidentem piumque, 20. septembra 1896.

⁷ Naše zprávy sa opierajú o oficiálne brošúrky: The Society of the Atonement, Graymoor, Garrison, N. Y. 1939; In Memoriam Very Rev. Paul James Francis, SA, tamtiež 1940, — a o anonymnú knižku „Suor Maria Gabriella“, Brescia, Morcelliana, 2. vyd. 1940; autorkou tejto knižky je spisovateľka Mária Giovanna Dore.

toch (Maryland). Jeho otec bol duchovným anglikánskej episkopálnej cirkvi, ale pre sklon ku katolíctvu ho anglikánski predstavení prenasledovali. Malý Ludovít Tomáš, ako sa budúci zakladateľ vo svete volal, bol od svojho otca poučený o nedostatkoch protestantského anglikanizmu a o náboženskom živote katolíkov. Tak už v desiatom roku vzkličila v chlapčekovi myšlienka založiť rehoľnú spoločnosť pre anglikánov v duchu svätého Pavla a svätého Františka. Roku 1885 Ludovít Tomáš bol vysvätený za duchovného a dostal správu episkopálnej cirkvi v Kingstonu pri N. Yorku. Túžba zakladateľská v ňom stále rástla. Roku 1893, po trojakom otvorení Pisma svätého, podľa 5. hlavy Listu k Rimanom určil meno budúcej spoločnosti: „Smierenie“. Roku 1895 dostal ponuku viesť malú misijnú stanicu anglikánskych neženatých duchovných v Omahe. Prijal ju, lebo dúfal, že to budú prví členovia jeho budúcej Spoločnosti smierenia. Roku 1898 sa rozhodol, ostávajúc ešte v anglikánskej cirkvi, uznať pápežský primát a zasvätiť svoju spoločnosť dielu sjednotenia anglikánov s Rímom a postaviť ju pod ochranu svätého Františka.

V tom istom roku dostal sa do styku so sľ. Luranou Máriou White, ktorá žila v akejsi anglikánskej mnišskej spoločnosti (bez rehoľných sľubov), ale hľadala spoločnosť inú, kde by sa žilo podľa sľubu korporatívnej chudoby podľa ideálu svätého Františka. Tú, pravda, nájsť nemohla v anglikánskej cirkvi v Amerike; bolo ju treba ešte založiť.

Čoskoro sa ukázalo, že úlohy týchto dvoch Bohom vedených duší sú podobné. Sestra Lurana Mária White sa mala stať zakladateľkou ženskej vetvy Spoločnosti smierenia, tretej rehole svätého Františka, ktorého meno pridala k svojmu rehoľnému menu.

Bolo získané rozsiahle opustené močaristé miesto v Garrison, v štáte N. York, ktoré nazvali Graymoor. Tu od roku 1898 začaly sa v oddelených polohách budovať skromné útulky pre obidve odnože františkánskej Spoločnosti smierenia.

P. Pavol Jakub František hlásal medzitým s kazateľníc anglikánskych modlitebníc potrebu spojenia s Cirkvou katolíckou.

V tretej hlave Skutkov apoštolských sa hovorí, ako svätý Peter pri chrámovej bráne uzdravil chromého od narodenia. Vo smysle prispôbenom P. Wattson prirovnal protestantizmus k tomuto chromému: „Protestantizmus, súc chromý už od narodenia, vzfahuje ruku ako onen žobrák pri bráne chrámu, to jest Cirkvi katolickej. Len Peter, žijúci vo svojich nástupcoch, môže ho uzdraviť z jeho choroby.”

P. Wattsonovi bol pre jeho katolizujúci apoštolát zakázaný prístup na anglikánske kazateľnice. Mohol iba tlačou šíriť hnutie sjednotenia anglikánov s Rímom. Už roku 1903 bol založil časopis „The Lamp — Svetidlo”. „Rozžali sme toto Svetlo”, písal v programe, „na svedectvo našej dávnej viery, ako bola kedysi hlásaná v anglickej cirkvi, kým ju samopašný kráľ neodtrhol od stredu jednoty... Kiež Pán dopraje, aby sme rozdiely, ktoré sú medzi nami a Rímom, miesto ich prehľbovania mohli priviesť na mieru najmenšiu a pripraviť cestu pre shodu, po ktorej my všetci ako kresťania túžime!”

Vonkajší apoštolát únijný narážal na veľký odpor. Bolo zjavné, že protestantizmus nie je ochotný položiť sa ako chromý od narodenia k dverám katolickej Cirkvi. Apoštolský duch P. Wattsona hľadal inú formu, ktorú by prijali bez odporu všetci kresťania dobrej vôle: anglikáni, protestanti, pravoslávni... Našiel ju v modlitbe. Chcel vyťahnuť do sveta a sbierať modlitby pre sjednotenie všetkých kre-

stanov pod vedením nástupcu svätého Petra. Roku 1907 prišiel na myšlienku organizovať oktávu modlitieb od sviatku Katedry svätého Petra do sviatku obrátenia svätého Pavla (18—25. januára). Oktávu roku 1908 prvý raz kona-la Spoločnosť smierenia.

Prvý veľký úspech tejto oktávy bol, že P. Pavol Jakub František vstúpil nasledujúceho roku so svojou dvojakou malou Spoločnosťou smierenia do katolíckej Cirkvi.

Pius X. požehnal jeho kroku, schválil a odporúčal oktávu a spoločnosť pripojil ku tretej reholi svätého Františka.⁸

Oktáva sa širila medzi katolíkmi i nekatólikmi. Zvláštneho schválenia a obdarenia odpustkami sa jej dostalo roku 1916 od Benedikta XV.⁹ Tiež Pius XI. ju odporúčal. Terajší svätý Otec Pius XII. ju roku 1940 začal tým, že slúžil svätú omšu na úmysly oktávy.

Dnes možno túto oktávu pokladať za akúsi „križovú výpravu“ modlitieb za sjednotenie kresťanstva.¹⁰ Lyonský kartuzián Couturier jej horlivý propagátor napísal: „Všade sme sved-

⁸ Roku 1912 bol P. Wattson vysvätený za katolíckeho kňaza (svätiená anglikánov sú neplatné). Zomrel 8. februára 1940.

Matka Lurana Mária Františka sa narodila 12. apríla 1870 v N. Yorku a zomrela 15. apríla 1935. Roku 1909 Spoločnosť smierenia mala pri vstu-pení do katolíckej Cirkvi 17 členov. Roku 1939 mužská odnož mala 175 a ženská 230 členov.

⁹ Breve z 25. februára 1916; uverejnené bolo v Acta Ap. Sedis 1917, str. 61—62; modlitba, predpísaná pre túto oktávu, bola pojatá do úradnej a výlučnej odpustkovej zbierky „Collectio precum piorumque operum“, 1929; ale nie je v novej zbierke, taktiež výlučnej; „Preces et pia opera... indulgentiis ditata“ z roku 1938.

¹⁰ Porovn. M. A. Dieux, Croisade pour l'Unité du monde chrétien, Paríž 1926.

Kard. Tisserant, Sekretár Posv. Kongregácie pre východnú Cirkev, napísal úvod knižky: „Ut omnes unum sint. Crociata di preghiera per l'unità del mondo cristiano“, Rím 1939.

kami pomalého dozrievania duchov; v dušiach sa vzmáha sklon a túžba usilovať sa o viditeľnú jednotu, akú chcel Kristus Pán.”¹¹

„Keď Boh Otec uvidí, ako rozličné skupiny kresťanské sú spojené v jednej všeobecnej a usilovnej modlitbe, v ktorej bude môcť slobodne kolovať modlitba jeho Syna, a ak to bude taká modlitba, akou zakončil poslednú večeru, potom urobí všetky potrebné zázraky, aby sme sa spojili v jednote, ktorú on chcel od večnosti.”¹²

Pravda, k modlitbám treba pridať obeť. Aj o diabolstve rozkolu platí, čo hovoril Kristus Pán o „duchu chluchom a nemom”, proti ktorému apoštolovia boli bezmocní: „Tento druh nedá sa vyhnúť ničím, iba modlitbou a pôstom.”¹³

Sväté dielo jednoty všetkých v Kristu musí nájsť duše, ktoré celý svoj život modlitieb a obetí preniknú túžbou Srdca Ježišovho: „aby všetci jedno boli”, duše, ktorým sa tento ideál stane ideálom životným, ktorému posvätia a obetujú celý svoj život. A že takéto duše boli a sú medzi nami, to je znamenie, že Duch Kristov, Duch jednoty a lásky, veje dnes mocnejšie v Cirkvi svätej.¹⁴

* * *

Dnes na východe, v Rusku, v posledných storočiach hlavnej to bašte pravoslavia, nepriateľského katolíckej Cirkvi, v krvi a plameňoch

¹¹ Universelle prière des chrétiens pour l'unité chrétienne. 1939(?); Suor Maria Gabriella, str. 85—86.

¹² Tamtiež.

¹³ Mar. 9, 28.

¹⁴ Za jednotu kresťanskú pri príležitosti svetovej oktávy priniesly Bohu obeť života dve trapistky z Grottaferraty pri Ríme, a Pán ju prijal. Staručká Matka od Nepoškvrneného Počatia zomrela 25. februára 1937; mladá, 25-ročná sestra Mária Gabriela zomrela 23. apríla 1939.

Podobné obeť života vyskytly sa aj medzi protestantmi a anglikánmi.

sa rodí nový údel osudu¹⁵ a božskej opatery. Naše malé Slovensko je na ňom činne zúčastnené. Bude priaznivý kresťanskej láske a jednote v Kristu?

Nepoznáme nevyspytateľné cesty božie...

Toľko však môžeme tvrdiť, že táto láska a jednota sa neuskutoční bez účasti veriacich, bez účasti, ktorá vyviera z vnútorného života s Kristom v Cirkvi a šíri sa vlnami modlitby.

¹⁵ „Osud“ pre kresťana znamená božie dopustenie alebo aj priamu božiu vôľu.

Pútnikova cesta.

Prof. P. Emilián Soukup, OP.

Mysliacemu človeku bolo oddávna jasné, že život na zemi má koniec a teda aj cieľ. Z toho boli rozličné dôsledky. Ak cieľom je absolútne nič, človek sa dáva na cestu smyslov alebo nanajvýš na cestu rozumu. Ale múdrosť Písma inam ukazuje. V žalmoch sa ozýva hlas človeka, volajúceho k Bohu: „Host a pútnik som pred tebou.“ Nový zákon presne označuje „pútnika“ ako človeka žijúceho z viery v nadzemské ciele a hodnoty. Najdokonalejšie to napísal svätý Pavol Židom:¹ „Všetci títo umreli vo viere, bez toho, žeby boli dosiahli zaslúbenia, ale len zďaleka videli a vítali ich a vyznávali, že sú pútnikmi a cudzincami na zemi.“ Veriaci Starého zákona na ceste svojho života hľadeli na Mesiáša a na jeho dary a podľa nich upravovali svoj život. Aj kresťan musí svoj život upravovať podľa Mesiáša a jeho darov; ale viacej ako pútnici Starého zákona, lebo kresťan nepozdravuje zďaleka Mesiáša a jeho dary, ale už to všetko má. Tak jeho život na zemi je cesta pútnika, ktorý silou Spasiteľových darov ide k nerozlučnosti s Bohom. Teda

¹ 11, 13.

pútnikova cesta. je život z viery a vo viere, a nie číre spočinutie na smysloch alebo na rozume. Tohto roku chceme hovoriť o tom, ako sa takýto život v podrobnostiach utvára; totiž o pútnikovej ceste a o všetkom, čo ho na ceste stretne.

1. Pohľad na cestu.

Pútnik nie je tulák, a preto pútnikova cesta je iná ako cesta tuláková. Tulák chodí bez jednotnej myšlienky, najradšej chodí mimo cesty, chodí bez cieľa; pútnik má jednotnú myšlienku svojej cesty, vyhľadáva najbezpečnejšiu cestu a každým krokom smeruje k cieľu. Pútnika vo smysle svätých Písem nemôže viesť iná myšlienka ako myšlienka viery, ktorá podľa božieho poučenia jednotí všetky jeho kroky na ceste, jeho cesta nemôže byť cesta číreho pozorovania a rozhodovania ľudského rozumu, lebo cieľ, ku ktorému smeruje jeho myslenie aj jeho cesta, je nerozlučnosť s bytosťou vyššou ako všetko pozemské, s Bohom.

Teda pútnikova cesta je život podľa požiadaviek a pravidiel viery. Najsamprv, pravda, robiť všetko, čo predpisuje viera ako povinnosť pre kresťana záväznú, ak má vôbec byť hodný mena kresťan. Zachovávať všetky prikázania. Ale to nie je všetko, aby život kresťana bol cestou pútnikovou. Mnoho ľudí ide po ceste prikázaní, ale sú trojakého druhu: tuláci, poloviční pútnici a pútnici celí. Podľa želania božieho srdca každý má byť celým pútnikom. A jeho cesta má byť dokonalou cestou pútnikovou. Aby sme tú cestu dobre videli v jej obrysoch, potrebujeme trocha filozofie.

Svätý Tomáš Akvinský napísal, že k Bohu neputuje sa krokmi telesnými, ale vznetmi duše. Teda pútnikove kroky na ceste sú vzne-ty, smýšľanie a rozhodovanie jeho duše čiže jeho činy. Filozofia každý vedomý skutok

človeka popisuje v jeho pôvode a postupe, rozlišujúc šesť dvojíc, pracujúcich niekedy mihom, niekedy zvoľna: Prosté postrehnutie niečoho a vo vôli prosté hnutie žiadosti; uváženie vhodnosti a možnosti prevedenia s rozhodnutím vôle, použitie náležitých prostriedkov; rozum sa obzrel na prostriedky, vôľa schvaľuje ten rozhľad; rozum vyberá vhodné prostriedky a vôľa ich schvaľuje; rozum dá vôli rozkaz, aby dala do pohybu mohutnosti, ktorých práca je potrebná na prevedenie činu, a vôľa ich uvedie do činnosti; rozum túto činnosť mohutností vedie až k vykonaniu činu, a z vykonaného činu vo vôli skrísa blažený pocit uspokojenia.

Celá pútnikova cesta, to jest všetky jeho činy, takto sa uskutočňuje. Ale aby to bola ozajstná pútnikova cesta, musí byť pri tejto šestorakej dvojici aj viera, a to nielen ako trpená složka, ale ako rozhodujúci činiteľ, ktorý vedie sám vedúci rozum a pohybuje pohybujúcu vôľu. Na každú postrehnutú jednotlivosť díva sa tiež viera, vidí mnohé veci, ktoré nevidia ani smysly ani rozum. Viera musí rozhodovať o vhodnosti alebo nevhodnosti potrebného, viera tiež musí hľadať prostriedky, viera rozhoduje pri výbere prostriedkov, určuje spôsob a smer rozkazu rozumu, riadi činnosť mohutností. Viera vplýva i na vôľu na pútnikovej ceste. Ako iba vtedy človek môže povedať „verím“, keď vôľa sa chce ochotne podvoliť večnej Pravde, aj keď rozum vraví, že nechápe, tak teraz pri pútnikových činoch na jeho ceste sa za to odmeňuje, vôľu naplňa pocitom náklonnosti a lásky k tomu, čo rozum ukazuje nadzemského vo veciach a postrehoch. Viera musí dať vôli náklonnosť uznať za najvyššie dobro to, čo ukazuje ako názor a pravidlo, ochotu rozhodovať sa pre nadzemské ciele a prostriedky, aj keď pritom musí potlačovať sebecké sklony. Napokon viera dáva naj-

väčšiu odmenu, to jest najhlbšie blaho vo voľnej stránke duše, keď vykonáme čin z pohnútok a podľa pravidiel viery. Hľa, to je celý pútnik, to je jeho dokonalá a úplná cesta.

Polovičných pútnikov je oveľa viacej, ako by sme chceli priznať. Človek sa ľahko klame. Ktosi to takto napísal: „Človek povie, že žije kresťansky a že všetko robí pre Boha. Ak nedá dobrý pozor, táto formulka je v jeho živote ako strecha, pod ktorou robí skutky viacej pre seba ako pre Boha. Slúžiac Bohu, viacej hľadá na svoju radosť ako na radosť a spokojnosť božiu; pomáha trpiacim, lebo ho veľmi dojíma pohľad na trpiaceho, a keby sa mu trpiaci protivil, nepomáhal by; je milý, lebo si na tom zakladá, že má milú povahu a potešenie mu pôsobí byť milý; keby potešenia nebolo, prestal by byť milý. Vo všetkom to býva tak, ako za čias Krista Pána, keď išly za ním zástupy, nie preto, že ich sýtil chlebom svojho učenia, ale preto, že im chleby rozmnožoval. Takýto omyl v živote pútnikovom a toto nepochopenie najhlbšieho smyslu a požiadavky pútnikovej cesty býva tiež príčinou odpadnutia od viery u ľudí, od ktorých by sme to nečakali, pokladajúc ich za veriacich katolíckych kresťanov. Neboli pútnikmi celými, nerozumeli ceste pútnikovej, lebo u nich rozhodovali osobné chuti, záujmy a dojmy, takže keď prišiel silný nový dojem zvonka, bežali za ním preč s cesty pútnikovej.

U tuláka rozhodujú osobné dojmy a záujmy, lebo nemá cieľa. Ale pútnik na všetko myslí a všetko robí pod dojmom a pre záujmy cieľa. Tak treba hľadiť na život kresťana, ktorý chce byť kresťanom naozajstným a dôsledným. Preto musíme venovať dlhý a pozorný pohľad svojej životnej ceste a ideálu cesty pútnikovej, aby sme mohli vidieť, či sme vôbec na ceste a či sme celými pútnikmi. Len potom môžeme sa učiť podrobnosti pútnikovej cesty.

GOTIKA DUŠE.

Fr. Anjelov, OP.

**Kde letíte stĺpy, rebrá gotické, kdeže kde,
kde sa družné náhlite tak šialene?**

**Vari vás kliatba desí po prvej zradnej žene?
Nezráňa vás jej synov mdlé žialenie?**

**„Nám Krása utešená jagotom sa zorí,
do nej štíhle svoje hlávky noríme.
Kde časnosť s večnosťou sa už viacej neborí,
v jednom Ohnisku spoločne horíme.”**

**Chápem už váš let, čo unáša katedrálu
chvatom do večného Jeruzalema.**

**Ste rukou, ukazujúcou nám všade dráhu
do otčiny, kde miesta hrôza nemá.**

**Nech vústi, Bože, naše žitie, duch i vášne
do Teba ako oblúky spojené;
nech chválou zahára bytie sväte i vážne,
v Tebe sa láme, láskou opojené!**

**Ó Mocný, nech cítim silu Tvojho dotyku;
hľaď, skrúšene modlitbu pery šepcú.
Duša len takúto Ti chce stavať gotiku,
túžby po slohu inom bažiť nechcú.**

Koreň mariánskej úcty.

Univ. prof.

P. Mag. Dr. Gašpar Friethoff, OP.

Výsosť božieho materstva, z nej vyplývajúca plnosť milosti a darov, ako aj veľkodušné dianie súhlasu blahoslavenej Panny bezpochyby tvorí základ pre uctievanie tej istej Panny. Veď ctíť niekoho nie je nič iné ako svedčiť o jeho vznešenosti.

Samo Písmo sväté dáva príklady: Bohom poslaný anjel totiž takto pozdravil Máriu: „Zdravas, milosti plná, Pán s tebou.“¹ A Alžbeta, božským Duchom ovplyvnená, zasa: „Požehnaná ty medzi ženami... A ako ja prídem k tomu, že matka môjho Pána prichádza ku mne?“² A Mária prorokovala slovami: „Odteraz blahoslavenou ma nazývať budú všetky pokolenia.“³ A to aj vyplnila ona žena, čo prerušila učiaceho Ježiša a zvolala: „Blahoslavený život, ktorý ťa nosil.“⁴

Také poctenie aj v katakombách nachádzame. Nemôžeme iste povedať, či tam nájdené maľby boli len na ozdobu a poučenie (svätý Gregor o nich vraví: Čo čítanie dá čítajúcim, to maľba dá divajúcim sa nepoučeným), a či aj na uctievanie. No jednako istotne v nich vidieť spomínanú úctu. Tak v katakombách svätej Priscily (II. storočie) a svätého Petra a Marcelína (III. storočie) niektoré maľby predstavujú len blahoslavenú Panu sediacu, kým ktorýchkoľvek iných svätých predstavujú, ako stoja. Potom v kánone svätej omše od IV. storočia Mária je pred apoštolmi. Na jej počesť boli vystavené chrámy, ako: efezská katedrála, v ktorej rozhlásili slávny vieroučný výmer o božskom materstve

¹ Luk. 1, 28.

² 1, 48.

³ Tamt. 1, 42—43.

⁴ 11, 27.

(r. 431); a za niekoľko rokov (440) v Ríme jej už druhý chrám zasvätili: *Maria maggiore*.

V tom istom storočí svätý Epifan už svedčil o uctievaní vo vlastnom smysle; boli aj kázne na počesť Márie a nezadlho potom aj piesne. Nasledovaly mariánske sviatky, až keď v VIII. storočí siedmy všeobecný snem (II. nicejský)⁵ rozvinute a formálne hájil uctievanie obrazov Márie; a to robil aj ôsmy všeobecný snem (IV. carihradský).⁶ Teda niet nijakej pochybnosti o skutočnosti a dovolenosti takejto mariánskej úcty.

Nielen katolikom, ale každému uvažujúce-mu je zrejmé, že my Máriu iným spôsobom uctieваме ako ostatných svätých. To podivne osvetľuje akési s o s t a v o v a n i e (kombinácia), ktorým Máriu spolu s inými svätými uctieваме. Lebo nech už z akejkoľvek príčiny prosíme o orodovanie, napr. svätého Antona, nepokladáme za nevhodné na počesť tohto ochrancu stratených vecí modliť sa po deväť dní desiatok svätého ruženca. Prečo však nám nikdy nepríde na um na jeho počesť modliť sa po deväť dní litánie svätého Petra, mučeníka? Inými slovami: prečo oslovujeme blahoslavenú P a n n u, keď niečo túžobne prosíme od svätého Antona?

Jediná správna odpoveď je táto: Na počesť niektorého svätého, ktorého orodovanie účinne vzývať túžime, robíme nejaký d o b r ý s k u - t o k, napríklad postíme sa, dáme almužnu, ideme na púť, pristúpime k sviatostiam atď.; ale ten dobrý skutok veľa ráz spočíva v pocte mariánskej.

Iný príklad: Nikdy nevzývame niektorého svätého, aby orodoval za nás u iného svätca, napríklad: Svätý Anton, oroduj za nás u svätého Bernarda, aby nám vyprosil atď. A prí-

⁵ Denz. 302.

⁶ Denz. 337.

čina je jasná: Svätí sa líšia podľa stupňa, ale podstatne jeden je podobný a rovný druhému. Ale nezdráhame sa vzývať iných svätých, aby za nás orodovali u blahoslavenej Panny. A najmä tých, čo za svojho života boli vynikajúcimi ctiteľmi blaženej Panny, napríklad svätého Dominika alebo svätého Grigniona z Montfortu alebo svätého Bernarda atď.

Veď ako sme už naznačili, ctiť a uctievať nie je jednoducho to isté. Preto vidíme, že jednotliví ľudia sa môžu (a majú) navzájom ctiť, vyšší nižších, nižší vyšších a rovní rovných. Uctievať však majú len nižší svojich predstavených; lebo uctievať, koriť sa, klaňať sa nie je nič iné ako ctiť v poddanosti. Preto uctievanie, korenie sa, klaňanie obsahuje dvojje: úctu a poctu.

Už sme povedali, že úcta nie je nič iné ako svedčiť o vlastnostiach vznešenosti niekoho. To sa môže diať slovami (chvály, plesanie); skutkami (ukloníme sa, vstaneme, dáme miesto, vítame, tleskame atď.); vecami (dary, obrazy, pomníky atď.).

Niekomu však máme preukazovať poctu, lebo nejako je nad nami, a pocta záleží v poslušnosti (napodobňovanie vzoru) a v odplácaní dobrodení. Teda uctievanie sa rozlišuje pri vznešenosti predstaveného a pri našej poddanosti voči nemu. Odtiaľ prvý rozdiel medzi uctievaním božským a uctievaním stvorení. Boha totiž nad čokoľvek veľké môžeme nazvať najlepším, najväčším pre nekonečnú a nevýslovnú velebnosť; je prvý počiatok a posledný cieľ všetkého, čo je mimo neho. Preto jeho uctieваме tým klaňaním, ktorým vďačne uznávame neobmedzenú nadvládu a ktoré má zvláštne meno *latría*.

A rozdielne uctievanie, nakoľko ide o stvorenia, tak isto vzniká, a ak vravíme o prirodzenom poriadku, prvé miesto majú tí, čo zúčast-

ňujú sa na božskej vznešenosti v tom, že sú stvoreným pôvodom celého nášho bytia a všetkého, čo máme: vlasť, otec a matka. Ctíme si vlasť a vzhľadom na ňu aj tých, čo k nej patria alebo ju podporujú, ale druhotne; podobne otca a matku, a vzhľadom na nich, ale druhotne aj ostatných pokrvných, tým uctievaním, ktorého vlastné meno je úcta. A ako otec a matka (a i vlasť) zúčastňujú sa na božskej moci nad nami, nakoľko sú našim stvoreným pôvodom, tak aj iní môžu sa zúčastniť na božskom riadení alebo právomoci nad nami. Táto však úctivosťou zvaná opäť rozlišuje sa na toľko druhov, koľko je rozličných mocí, to jest: cirkevné a svetské moci, učiteľia, páni, úradníci atď., predsa však niet toľko rozličných mien. A dodajme, že tí, čo práve teraz nemajú moc, ale majú vyžadované vlastnosti, podobne majú byť uctievaní, a to, ako filozofovia vravia, redukívne.

Nad všetky tieto druhy uctievania vyniká uctievanie, ktorým sme povinnými sluhom božím pre ich nadprirodzenú vznešenosť, ktorá záleží v milosti, ctnostiach, daroch, charizmách, zásluhách atď., ktorých veľmi mocné orodovanie u Boha nie je najmenším dôvodom. Tu však predovšetkým rozoznávame celkom zvláštne uctievanie, ktorým sme podľní Matke Božej, ktoré má zvláštne meno hyperdulia, kým uctievanie ostatných svätých má spoločné meno dulia.

I. **Klaňanie**: prináleží iba Bohu.

II. **Dulia**: patrí všetkým rozumným stvoreniam, a to:

a) pre nadprirodzenú vznešenosť (a preto pre našu závislosť):

1. hyperdulia: patrí len Matke Božej,

2. dulia: ostatným svätým;

b) pre prirodzenú vznešenosť (a preto pre našu závislosť):

1. úcta: rodičom,
2. úcta: vlasti,
3. úctivosť: predstaveným, a to:
 - a) cirkevným mociam,
 - b) svetským,
 - c) učiteľom,
 - d) pánom,
 - e) atď.

Už samo názvoslovie, ako aj miesto v schéme, jasne naznačuje, že mariánska úcta je medzi latriou, ktorá Bohu patrí, a medzi duliou, čo ostatným preukazujeme. Preto nesmrteľnej pamäti pápež Lev XIII. vraví:⁷ „Svätú Trojicu prosíme, aby sa nad nami zmlovala, iných však akýchkoľvek svätých prosíme, aby orodovali za nás; ale obrad prosenia Panny má čosi spoločné s uctievaním Boha, takže Cirkev ju tými slovami oslovuje, ktorými prosí Boha: „Zmiluj sa nad hriešnymi!“

Uplatnenie tohto jasne vidno v ktoromsi oslovení Pia XI.:⁸ „Najmilší bratia a synovia, všetci modlime sa ku spoločnej svojej Matke: Nepoškvrnená Kráľovná pokoja, zmiluj sa nad nami. Nepoškvrnená Kráľovná pokoja, oroduj za nás!“

Dôvod tohto zvláštneho uctievania nie je v jedinečnom stupni Máriinej svätosti. Lebo aj keď posvätenie Márie líši sa druhove od nášho (o tom budeme hovoriť pri nepoškvrnenom počatí), jednako milosť, ktorá ju posväcuje, dáva jej svätosť, ktorá, pravda, prevyšuje svätosť iných svojou prekypujúcou plnosťou, ale nie podstatne.

Už sme povedali, že božské materstvo je vznešenejšie ako poklad milostí, ktorý pože-

⁷ Augustissimae Virginis.

⁸ Osserv. Rom., 29. IV. 1935.

hnaná Mária dostala práve pre božské materstvo. A preto materstvo v Márii pôsobí akúsi vznešenosť, čo nielen stupňom, ale aj podstatne prevyšuje vznešenosť najväčšmi láskou horiaceho serafína; Mária pre toto materstvo naozaj má čosi spoločné s Bohom, to jest jeho najmilšieho Jednorodeného, nášho Pána Ježiša Krista, a preto aj mariánska úcta má čosi spoločné s božským uctievaním, ako vidno z vyššie spomenutých slov Leva XIII., nesmrteľnej pamiatky. Teda úcta Márii povinná špecificky je uprostred latrie a dulia. Preto svätý Tomáš dôvtipne vravi:

„Medzi všetkými inými dôvodmi vznešenosti najdôležitejší je ten, ktorým stvorenie je ctené vzhľadom na spojenie so Stvoriteľom... A preto (toto uctievanie) má zvláštne meno: hyperdulia, ako by nad duliu bližiac sa k latrii.”⁹

A Posvätná Kongregácia obradov:¹⁰ „Cirkev nad všetkých ostatných svätých vynikajúcejšou poctou uctieva Kráľovnú a Paniu anjelov, ktorej nakoľko je Matka Božia, neprináleží hocaká dulia, ale hyperdulia.”

Aj keď teda v skutočnosti Máriu uctieваме ako svätú Matku Božiu, predsa to uctievanie nestojí alebo nepadá s onou svätosťou, keďže korene zapustilo do najvnútornejších a nevýslovných vzťahov s božskými osobami. Ak u iných svätých abstrahujeme od svätosti, už tým ničime ich uctievanie, ktoré iba v nej má základy. Tá istá abstrakcia pri Máriinej svätosti nemôže narúšať jej uctievanie, keďže oveľa hlbšie púšťa korene, až po základ samého Božstva; v tomto totiž mariánska úcta má čosi spoločné s latriou, lebo aj Bohu musíme sa vonkoncom podrobiť, čo najväčšmi ho poctiť, aj keď celkom abstrahujeme od jeho nekonečnej svätosti.

⁹ III Sent. 9, 2, 2.

¹⁰ 1. júna 1884.

DO VÝŠAV.

O nevýslovnej sladkosti božej.

Nech poznám teba, Pane, ktorý ma poznávaš, nech ťa poznám, sila mojej duše; ukáž sa mi, tešiteľ môj, nech ťa vidím, svetlo mojich očí. Príď, radosť môjho ducha; nech ťa vidím, veselosť môjho srdca, nech ťa milujem, život duše mojej. Zjav sa mi, veľké potešenie moje, sladká útecha moja; Pane, Bože môj, život môj a všetka sláva mojej duše. Nech ťa nájdem, túžba srdca môjho, nech ťa držím, láska mojej duše, nech ťa obľáпам, nebeský ženich, moje najvyššie vnútorné aj vonkajšie plesanie. Nech ťa mám, večitá blaženosť, nech ťa mám v hĺbinách svojho srdca, blažený život, najväčšia sladkosť duše mojej, nech ťa milujem, Pane, chrabrosť moja, Pane, sila moja, útočisko moje a osloboditeľ môj. Nech ťa milujem, pomocník môj, bašta mojej sily a moja sladká nádej v každom mojom súžení. Nech ťa objímam, dobro, bez ktorého nič nie je dobré, nech sa teším z teba najlepšieho, bez ktorého nič nie je najlepšie. Otvor otvory mojich uší slovom prenikajúcejším ako dvojsečný meč, aby som začul tvoj hlas. Pane, zahrň shora veľkým a mocným hlasom; nech hrní more a čo ho naplňuje, nech sa pohne zem a všetko, čo na nej je.

Osvieť moje oči, svetlo nevystihnuteľné, zažiar bleskom a rozožeň ich, aby nevidely márnosť. Háďz husté blesky a zdes ich; nech sa zjavia pramene vôd a nech sa odhalia základy obvodu zemského. Udeľ zrak, svetlo neviditeľné, čo by ťa zočil; stvor nový ťuch, vôňa života, ktorý by bežal za tebou po voni tvojich masťi. Uzdrav chuť, aby chutnala, poznala a rozoznala, aké veľké je množstvo tvojej sladkosti. Pane, ktorú si skryl pre tých, ktorých naplňa tvoja láska. Daj srdce, čo by na teba myslelo, ducha, čo by ťa miloval, myseľ, ktorá by o tebe uvažovala, rozum, ktorý by ťa chápal, um, čo by za tebou najviacej potešujúcim vždy mocne lipol. Nech múdra láska teba vždycky miluje. Ó život, ktorému všetko žije, život, čo mi dáva život, život, ktorý je mojim životom, ktorým žijem, bez ktorého umieram, život, ktorým zasa ožívam, bez ktorého hyniem, život, ktorým sa radujem, bez ktorého sa súžim. Život ozajstný, sladký a hodný milovania, vždy pamätihodný, kdeže si, prosím? Kdeže ťa nájdem, aby som v sebe zanikol a v tebe trval? Buď blízučko v duchu, blízučko v srdci, blízučko v ústach, blízučko v ušiach, blízučko pri pomoci. lebo láskou sa vysilujem, lebo

bez teba umieram, lebo na teba spomínajúc, ožívam. Tvoja vôňa ma osvežuje, spomienka na teba mňa uzdravuje; ale nasýtím sa, keď sa zjaví tvoja sláva, život mojej duše! Duša moja baží po tebe a omdlieva spomínaním na teba; kedyže prídem a ukážem sa ti, veselosť moja?

Prečo odvraciaš svoju tvár, radosť moja, ktorou sa teším? Kde si skrytý, krásny, po ktorom túžievam? Tvoju vôňu dýcham, žijem a radujem sa; teba však nevidím. Tvoj hlas čujem, a ožívam. Ale prečo tajiš svoju tvár? Vari vravíš: „Neuvidí ma človek, a bude žiť.“ A preto, Pane, nech umriem, aby som ňa videl; nech vidím, aby som tu zomrel. Nechcem žiť, chcem umrieť; žiadam si rozpadnúť sa a byť s Kristom. Túžim zomrieť, aby som videl Krista; nechcem žiť, aby som žil s Kristom. Ó Pán Ježiš, prijmi ducha môjho; život môj, vezmi dušu moju, radosť moja, pritiahni moje srdce! Sladký pokrm môj, nech ňa požívam; moja hlava, riad ňa, svetlo mojich očí, osvieť mňa, sladká pieseň moja, mierni ma, moja vôňa, oživuj mňa. Slovo Božie, občerstvuj ma, chvála moja, obveseľuj dušu svojho sluhu, voď do nej, moja radosť, aby sa v tebe radovala, vstúp do nej, srchovaná radosť, aby sladké veci ochutnávala, večné svetlo, žiar nad ňou, aby ňa rozumela, poznávala a milovala. Veď ak ňa, Pane, nemiluje, preto ňa nemiluje, lebo ňa nepoznáva; a preto ňa nepoznáva, lebo ti nerozumie, a preto nerozumie, lebo nechápe tvoje svetlo. A svetlo vo tmách svieti, a tmy ho nepojaly.

Ó svetlo mysle, ó žiarivá pravda, ó pravá jasnosť, čo osvecuje každého človeka, prichádzajúceho na tento svet; prichádzajúceho, pravda, ale nemilujúceho, lebo kto svet miluje, stáva sa nepriateľom Boha. Rozožej čiernavy nad hĺbočinou mojej mysle, aby ňa rozumením videla, aby ňa chápaním poznala, aby ňa poznávaním milovala. Každý totiž, čo ňa pozná, miluje ňa, zabúda na seba, viacej miluje teba ako seba, opúšťa seba a k tebe prichádza, aby sa z teba radoval. Preto ňa teda, Pane, toľme nemilujem, koľko by som mal, lebo ňa celkom nepoznám. Keďže ňa však málo poznám, málo milujem, a keďže málo milujem, málo sa v tebe radujem. Ale keď pre vonkajšie veci odchádzam od teba, ozajstnej vnútornej radosti, keď som bez teba samého, v týchto vonkajších veciach hľadám nepravé priateľstvá. A tak ja bedár márnostiam som obetoval svoje srdce, čo som tebe jedinému mal oddať s celou láskou a s celým výlevom; a tak som sa stal márnym, kým som márnosť miloval. Práve preto, Pane, sa v tebe neradujem a za tebou nelipnem, lebo ja vo vonkajších veciach, ty vo vnútorných, ja v časných, ty v duchovných, ja v pomíňajúcich veciach

rozptyľuvam, v nich myšlienkami utkvievam, o nich
vpravievam, a ty, Pane, vo večných prebývaš a več-
nosť si. Ty si v nebi, ja na zemi, ty miluješ výšavy,
ja nízke veci, ty nebeské, ja pozemské. A kedyže sa
tieto protivy shodnu? Svätý Augustín.

Čistá láska.

Pri šiestej cirkevnej hodinke (Sexte) je verš, kto-
rý vždy vyslovujem s nevôľou. Totiž tento: „Sklá-
ňam svoje srdce k plneniu ustanovení tvojich až na
veky pre odplácanie.“

Vnútorne sa usilujem vravieť: „Ó môj Ježiš, do-
bre vieš, že neslúžim Ti pre odplatu; ale iba preto,
aby som Ťa milovala a zachránila duše.“

Svätá Terézia Ježiškova.

Cieľ jasiel.

**List Bratovi Tomášovi della Fonte, z rehole Bratov
Kazateľov.**

Menom Ježiša Krista ukrižovaného a sladkej
Márie. Najdrahší otče v Kristu, sladkom Ježišovi.
Ja Katarína, služobnica a otrokyňa sluhov Ježiša
Krista, píšem Vám v drahocennej krvi jeho a želám
si vidieť Vás okúpaného v krvi Krista ukrižovaného,
ktorá opája, posilňuje, zahrieva a osvecuje dušu prav-
dou; preto neklesá do ľži. Ó krv, ktorá posilňuješ
a odnímaš slabosť! Tá slabosť je z otrockej bojzli-
vosti a otrocká bojzivosť vzniká z nedostatku svetla.
Preto je duša silná, že pravda ju v krvi osvietila;
poznala a okom rozumu zočila, že prvotná Pravda ju
stvorila, aby jej dala trvalý život na slávu a chválu
svojho mena. Kto nám zjavuje, že je to tak? Krv
nepoškvvrneného Baránka. Krv nám zjavuje, že všetky
veci, ktoré nám Boh dáva, priaznivé aj protivné,
útechy aj súženia, hanbu i potupu, urážky aj posmech,
utrhanie aj reptanie, všetky sú nám dané s ohňom
lásky, aby sa v nás naplnila sladká prvotná pravda,
s ktorou sme boli stvorení. Kto nám to dokazuje?
Krv. Veď keby Boh bol od nás chcel niečo iného,
nebol by nám dal svojho Syna a Syn život. Len čo
duša okom rozumu poznala túto pravdu, hneď pri-
jima silu, takže môže zniesť a pretrpieť každú, aj
veľmi ťažkú vec pre ukrižovaného Krista. Nechladne,
ale rozpaľúva sa ohňom božskej lásky, s nenávisťou
a odporom k sebe. Pomaly poznáva, že je opitá; opitý
totiž stráca cit seba a má len cit vína; v ňom potop-
ené sú všetky city. Tak duša moja, opojená krvou
Kristovou, stráca vlastný cit seba, súc zbavená smy-
selnej lásky, zbavená otrockej bojzlivosti (lebo kde

niet smyselnej lásky, niet strachu pred trestom), áno má záľubu v strastiach, chce sa honosiť iba krížom Krista ukrižovaného. To je jej pýcha. Všetky mohutnosti duše sú tým celkom zamestnané. Pamäť sa naplnila krvou, prijíma ju ako dobrodenie; v tej krvi nachádza božskú lásku, ktorá zaháňa sebalásku, nachádza v nej lásku k potupám a trýzeň zo cti, lásku k smrti a trýzeň zo života. Čiou pomocou sa pamäť naplnila? Pomocou rúk zanietenia a svätej a pravej túžby. Zanietenie a lásku načerpala zo svetla rozumu, ktorý poznal pravdu a sladkú vôľu božiu. Nože tak chcem, najdrahší otče, aby sme sa sladko opíjali a kúpali v krvi Krista ukrižovaného, aby horké veci zdaly sa nám sladkými a veľké bremená ľahkými, aby sme z trnia a hložia sbierali ruže, pokoj a mier. Iné nič nevravím. Ostávajúte vo svätom a sladkom milovaní božom. Ježiš sladký, Ježiš láska!

Svätá Katarína Sienská, OP.

ŽIVOT.

Výchova dietok.

Výchova vôle v mladosti. Príde deň, keď detské srdce pocíti, že sa v ňom prebúdzajú nové hnutia, nové náklonnosti, ktoré zachmurujú jasnú oblohu prvých rokov. Zapamätajte si, matky, že v tomto čase skúšky vychovávať srdce znamená vychovávať vôľu proti nástrahám zla a lesti vášni. V prechode zo stavu neuvedomelej čistoty detského veku k uvedomelej a vifaznej čistote mladického a dievčenského veku je vaša úloha veľmi vážna. Je vašou povinnosťou, prichystať svojich synov a dcéry tak, aby mohli iste kráčať ako by medzi hadmi v tejto perióde plnej kríz a telesných zmien, aby nič nestratili zo svojej nevinnej veselosti, ale zachovali si zvláštny prirodzený pud cudnosti, ktorou majú byť podľa božieho určenia obrnení proti prebúdzajúcim sa, zhubným náruživostiam. Usilujte sa, aby tento pocit studu, ktorý je milým bratom náboženského citu, vo svojej spontánnej hanblivosti, na ktorú sa dnes málo myslí, nebol urážaný výstrednosťami v šatení, neslušnou dôvernosťou a nemravnými divadlami a predstaveniami. Naopak starajte sa, aby bol vždy jemnejší a citlivejší, úprimný a priamy. Preto s otvorenými očami sledujte kroky svojich detí. Nestrpte, aby sa čistota ich duše poškvrnila alebo nakazila stykom so spoločníkmi, ktorí sú už pokazení a aj druhých kazia. Všetpe im do srdca hlbokú úctu a horúcu lásku k čistote, dajúc im za vernú strážkyňu ich

čistoty materinskú ochranu nepoškvrnenej Panny. Svojím materínským a vychovávateľským dôvtipom a tým, že dosiahnete, aby vám deti dôverne otváraly svoje srdcia, skúmajte, pozorujte príležitosti a chvíle, v ktorých isté tajomné otázky, ktoré sa vynorujú pred ich duchom, pôsobia v nich zvláštny nepokoj. Vtedy je povinnosťou, aby matka dcéram a otec synom, nakoľko sa to zdá byť potrebné, opatrne a jemne odkryli závoj s pravdy a múdro, spravodlivo a kresťansky im vysvetlili problémy, ktoré ich znepokojujú. Keď deti prijmú z vašich rodičovských úst v príhodnom čase, v primeranej miere a veľmi opatrne odkryté veci tajomných a podivných zákonov života, počúvajú ich úctivo a vďačne. Tak sa im všetko vyjasní s oveľa menším nebezpečenstvom, s akým je to spojené vtedy, keď vysvetlenie príde náhodne v nepriaznivých okolnostiach, v dvojmyselných rečiach, v škole, od zlých a už príliš poučených priateľov, tajne čítanými nemravnými knihami, ktoré sú tým nebezpečnejšie a zhubnejšie, čím viac toto tajomstvo rozpaľuje obrazotvornosť a rozdúchava vášne. Vaše slová, plné porozumenia a jemnosti, môžu byť ochranou a pomocou v pokušeniach proti čistote, ktoré znepokojujú mládež, lebo „strela očakávaná ľahšie zasiahne“ (Par. 17, 27).

Pomoc náboženstva. Dobre chápete, že v tomto veľkolepom diele kresťanskej výchovy svojich synov a dcier nestačí len výchova rodinná, čo by bola akokoľvek dokonalá, ale musí byť doplnená a zdokonalená mocnou pomocou náboženstva. Čo sa týka kňaza, ktorého duchovná a pastierska otcovská moc a autorita po vašom boku sa rozprestiera na vaše deti už od krstu, musíte sa stať jeho spolupracovníkmi pri kladení základov nábožnosti, pri učení katechizmu, čo je podstatou každej dobrej výchovy. To však vyžaduje, aby i rodičia, ktorí sú prví vychovávateľia svojich detí, boli nábožní a mali dostatočné znalosti náboženstva. Ako by ste mohli učiť, čo sami nepoznáte? Naučte deti, milovať Boha, Ježiša Krista, Cirkev, našu Matku, pastierov Cirkvi, ktorí vás vedú. Milujte katechizmus a naučte aj svoje deti milovať ho: je veľkým zákonníkom lásky a bázne božej, kresťanskej múdrosti a večného života.

Spolupracovníci vo výchove. Pri diele výchovy, ktoré nie je obmedzené len na niekoľko vecí, budete cítiť potrebu a povinnosť hľadať si pomocníkov. Vyberte si na to kresťanov, ako ste aj vy, a vyberajte si ich veľmi starostlivo, ako to zasluhuje poklad, ktorý im sverujete: viera, čistoša a pobožnosť vašich detí. Ale nemyslite si, že po výbere pomocníkov ste slobodní a zbavení všetkej povinnosti a sta-

roslivosti. Musíte s nimi pri výchove spolupracovať. Nech sú ti učítelia a učiteľky akokoľvek vynikajúcimi vychovávateľmi, veľmi málo sa im podari dosiahnuť pri vašich deťoch, ak vy nespojíte svoju prácu s ich námahou. Čo by sa však stalo, keby ste miesto napomáhania a podporovania diela učiteľov, priamo ho hatili a prekážali? Keby vaše slabosti a strannictvo, diktované falošnou láskou, ktorá je výrazom neskroteného sebeckta, rúcaly doma to, čo sa dobre postavilo v škole, pri katechizme, v katolíckych spolkoch na usmernenie charakteru a upevnenie nábožnosti vašich detí?

Pius XII.

Bratská láska.

Malí ľudia si myslia, že keď vedia lichotiť, keď vedia rozprávať o bratskej láske, že bližného milujú. Skutkom však nevedia potvrdiť pravdu svojich slov, nevedia a nechcú slúžiť bližnému. Nuž ako sa môžu hlásiť ku Kristu, ktorý prišiel na svet preto, aby druhým slúžil, a nie aby mu slúžili? Sebeckí ľudia, pretvárači a katolíci neúprimní nie sú zo skupiny nasledovníkov Kristových. Kto sa pretvára, kto nepovie bližnému otvorene a úprimne, ako o ňom smýšľa, ten si v srdci vraví, že mu nebude slúžiť. A toto je už diabolské, lebo diabol bol prvý, čo kričal, že nebude slúžiť. Preto ochotná služba bližnému je znamením, že sa hlásime ku programu Krista, ktorý prišiel ľudstvu slúžiť. Nezaradujeme sa do skupiny tých, ktorí sa domáhajú počtu a poklon, ale ani do skupiny tých, čo presvedčujú každého o svojej nenahraditeľnosti a dôležitosti, ale skloňme sa ku všetkým, aby sme všetkým rozдали, čo len omrvinku z lásky Kristovej.

Müller.

Stalo sa.

Bol som na misiách v istej farnosti. Skromná gazdiná fary lámala si hlavu, čo urobiť, čo navariť, aby sme boli spokojní. A pri tej prepiatej starostlivosti všeličo dodrúzgala z kuchynského riadu, porozlievala, pripálila, a keď sa miestny duchovný pýtal: Kde je to? odpoveď znela: Stalo sa vylialo sa, rozbilo sa atď. Pravda, nikto nevedel, kto to urobil, lebo všetko sa stalo. Aj my si dnes lámeme hlavy, ako dostať inteligenciu do kostola, ku svätej spovedi, ako presvedčiť mnohých katolíkov o tom, že bez náboženského života náš pozemský život vyzneje naprázdno a nepýtame sa, prečo sa tak stalo, že sa nám všetko odcudzilo alebo odklonilo od viery otcov. Uspokojíme sa tým, keď skonštatujeme, že sa to už stalo a nehľadáme previnilca, pôvodcu náboženskej ľahostajnosti našej inteli-

gencie. Pravda, nájsť pôvodcu náboženskej ľahostajnosti mnohých, znamenalo by urobiť hlboký rez do náboženského a verejného života minulých dvadsať rokov, ale to nechajme pitevnému stolu náboženských historikov. Stalo sa. Jedna vec je istá, a to chceme priklincovať. Náboženský život mnohí obmedzovali na vypočítateľnejšie kázne, na prítomnosť na svätej omši, ktorá neraz bola vynútená miestnymi okolnosťami, a dosť. Zabudlo sa na to, že katolicizmus nemá stien, nemá obručí, ale že musí zaklopať na dvere každej duše! Mnohí báli sa vyzdvihnúť náboženskú zástavu do každodenného, všedného života, aby sa nepošpinila, a tak sa stalo, že premnohí sa pošpinili. No, stalo sa! Ale nech nás minulosť poučí, a nedovoľme, aby história nám vyčítala, že našim pôsobišťom bola len kazateľnica a spovednica. Hej, pri oltári sa zohrejme, naplňme, vo svätyni najsvätejšej staňme sa svätí, ale potom otvoreme dokorán brány našich chrámov, aby hlas kazateľa zaznel všade, aby sme boli večným zunivým hlasom, ktorý kričí na púšti dnešnej ľahostajnosti a napomína blúdiacich, aby zanechali aspoň na chvíľu pokoj duše rušiaci život a priklakli k malým mriežkam spovednice, ktorá vráti ľudstvu stratený raj. Je čas, aby sme rozsievali slová života nielen v kostole, ale po celom širom svete. Hádám aj na pôdu skalitú, medzi trnie, ale milosť božia je istejšia ako tvrdosť skaly, účinnejšia ako pichnutie bodlača, preto rozsievajme Kristovu náuku všade. Mnohí neprídu za nami, my ich musíme vyhľadať, ako Kristus hľadal stratené ovce izraelského národa. A tých stratených je dnes veľa. Nuž to, čo sa stalo, nech sa už nevráti. A aby sa nevrátilo, rozbičajme mrákavy, ktoré obkolesily ľadových katolíkov a prekážajú ľúčom božej milosti rozohniť ich ľahostajné srdcia.

Müller.

LITERATÚRA.

FRIEDRICH HEILER: *Altkirchliche Autonomie und päpstliche Zentralismus*. Verlag E. Reinhardt, München 1941, str. 420, broš. RM 7, viaz. RM 9. Knihu rozdelil autor na dva diely. V prvom je reč o autonómnych obciach Cirkvi východnej a západnej, v druhom zas rieši pomer pápežstva k týmto cirkvám od najstarších čias. Spisovateľ patrí medzi najlepších znalcov cirkevných dejín, o čom svedčí i táto knižka. Rozsiahly materiál, ktorý použil, spracoval dôkladne a na základe dejinných prameňov osvetlil mnohé sporné otázky o takzv. pápežskom cen-

tralizme. Staré cirkevné obce netvorily nikdy také autonomné jednotky, ktoré by nemaly nič spoločné s Rímom. Pomer k pápežovi sa vyvíjal, ale ostával tu základ tohto vývinu: primát rímskeho pápeža, ktorý bol otcom všetkých cirkevných obcí. Dielo je vedecké, určené pre historikov. — im.

JOSEF HÖFER: Vom Leben zur Wahrheit. Verlag Herder im B. 1936, str. 342, broš. RM 7, viaz. RM 8.60. Človek vo svojom dennom živote hľadá smysel svojho pozemského putovania. Hľadá vodcu, ktorý by ho priviedol k žriedlu radosti a pokoja. Ľudská múdrosť vynašla už mnohé cesty, vraví sa, čiže názory na svet a na život, a jednako nijaký vedecký systém nedal duši všetko, po čom túži. Celú pravdu a celé dobro ukazuje človeku Cirkev, ktorú Boh určil za vodkyňu pre človeka k cieľu života. Proti nej stavia človek svoje dosť často obmedzené a smiešne názory, ale doteraz sa ukázalo iba to, že ľudský život bez celej pravdy a bez dokonalého dobra vyúsťuje v pozemskej ničote, ktorá človeka ešte nikdy neuspokojila. Kniha dobrá na prednášky. — im.

AURELIUS AUGUSTINUS: Der Freie Wille. Preložil Carl J. Perl. Verlag F. Schöningh, Paderborn 1941, str. 253, viaz. RM 5.40. Takéto vydanie spisov svätého Augustína, na aké sa podujalo vydavateľstvo F. Schöningha, v nemeckej bohovednej spisebe chýbalo. Spisy svätého Augustína rozvrhli na tri časové úseky: Pred krstom, jeho spisy kňazské a napokon diela, ktoré napísal ako biskup. Prítomná kniha patrí iste k najdôležitejším bohovedným traktátom, ktoré svätec napísal. Obsahuje tri diely. V prvom sa vraví o tom, odkiaľ pochádza zlo a bolesť. A keď je slobodná vôľa od Boha, prečo zlo je zo slobodnej vôle a nie od Boha? O tom píše svätý Augustín v druhom diele. A tretí diel je hádam najzaujímavejší: Ako pochopiť večné božie predurčenie s ľudskou slobodnou vôľou? Ku každej knihe je pripojený krátky výklad, ktorý pomáha porozumieť ťažšie state textu. Problém slobodnej vôle zaujíma aj laikov inteligentov, viem to dobre z prednášok vyššieho náboženského kurzu v Bratislave. A svätý Augustín rieši tento problém naozaj majstrovsky, preto nemecký preklad jeho knihy odporúčam najmä tým, čo by ťažko chápali latinský originál. K spisom, ktoré napísal svätý Augustín ešte pred krstom, patria dva ďalšie nemecké preklady: Die Ordnung, potom: Musik, str. 110; viaz. RM 3.60, dostať tamtiež. Kto nemá možnosť čítať spisy svätého Augustína z kritického vydania latinskej patrologie Migne, radostne siahne po týchto pre-

kladoch, lebo sú lacné a vystihujú dokonale latinský text. I k posledným dvom prekladom sú pripojené kritické poznámky a soznam literatúry, ktorá už bola napísaná k spisom hiponského biskupa. — im.

BERNHARD VAN ACKEN: *Hysterie. Beitrag zur speciellen Seelsorge.* Verlag F. Schöningh, Paderborn 1940, str. 111, RM 1.50. Z pastorácie vieme, aké ťažkosti má kňaz, keď načim viesť ľudí, o ktorých sa tvrdí, že sú hysterickí. Najdôležitejšie je poznať, či niekto trpí hysteriou a potom rozoznať hystериu od iných duševných javov. Túto otázku rieši autor dôkladne a vždy v rámci kňazskej pastoračnej činnosti. Každý záver potvrdzuje odbornými skúsenosťami lekárov i teologov, takže jeho rady môžeme prijať ako správne kritériá pri rozoznávaní hystérie. Nakoľko tu ide o vedenie duší, kňaz rozhodne potrebuje správneho radcu; ním môže byť i toto dielko. — im.

ERHARD PESCHKE: *Die Theologie der Böhmischen Brüder in ihrer Frühzeit. Sv. I: Das Abendmahl.* Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart 1940, str. 274, broš. RM 15. Po dôkladnom štúdiu českej i nemeckej literatúry teologie českých bratov Peschke vydáva obsiahle dielo o českobratskej náuke o Eucharistii. Všíma si názory predchodcov hnutia českých bratov, najmä Štítneho a Chelčického, a ich náuku kritizuje vo svetle súčasných filozofických i teologických smerov. Stredobod každej štúdie je Eucharistia, pričom neobchádza otázky, ktoré majú vzťah na toto tajomstvo viery. V poslednej časti hovorí o pomere Luthera k českému náboženskému hnutiu a prichádza k názoru, že vplyv Luthera, najmä na českobratské hnutie nikdy nebol taký, o akom sa píše v mnohých príručných knihách dejín. Kniha pre historikov, ktorá objasní mnohé otázky o smýšľaní českých bratov o Eucharistii. — im.

ELISABETH KÖTTER: *Weg des Kindes zu Gott.* 2. vyd. Verlag Herder im B., 1940, str. 160, viaz. RM 3.20. Spisovateľka dosiahla v knihe dva účely: Najprv ukázala cestu a cieľ náboženskej výchovy dieťaťa, a potom naznačila, ako sa majú rodičia sami vychovávať, keď vychovávajú deti. Základ výchovy je prirodzenosť dieťaťa, jej sklony, ktoré načim pomaly prispôsobovať ovzdušiu nadprirodzenému. Začína to už pri svätom krste, kde dieťa začína žiť ako člen nadprirodzenej božej rodiny. Bohaté skúsenosti autorky oprávňujú ju na to, aby dala normy na správne postupné uvádzanie dieťaťa do náboženského života. Kniha je písaná ľahkým slohom a je v nej veľa príkladov, takže poslúži nielen rodičom, lež i tým, čo

spolu s rodičmi vychovávajú, ale i tej mládeži, ktorá sa pripravuje na manželský stav. — im.

ALFRED EHRHARD: *Niederdeutsche Madonnen*. 120 obrazov. Verlag H. Ellermann, Hamburg 1940. Úcta k Božej Matke stvorila umelecké obrazy a sochy tej, ktorá je spoločnou matkou všetkých kresťanov. Nakladateľstvo Ellermann touto knihou vydáva vzácnu zbierku dolnonemeckých gotických Madon, ktoré dýchajú nadzernskou krásou a nežnosťou. Madony žiaria naozaj božským pôvabom, ktorý svedčí o večnom spojení svätej Panny s Bohom. Každá fotografia je prevedená dokonale a vzácné sú tiež vedecké komentáre ku každému obrazu. I tieto Madony svedčia o starodávnej úcte nemeckého národa k Matke Božej. — im.

Dr. BURKARD FRISCHKOPF: *Gott und unsere Zeit*. Verlag Benzinger, Köln a./Rh. 1941, str. 206, broš. RM 5.80, viaz. RM 6.90. Životné problémy môžeme rozriešiť len v božom svetle. A zdá sa, že dnešné ľudstvo sa akosi bojí podrobiť svoju činnosť božím úsudkom. Chceme sa vymotať zo všetkého, čo je božie, čo má absolútnu hodnotu, a meriame všetko hodnotami časovými, pomiňajúcimi. V knihe autor ukazuje, že Boh sa nedá odstrániť z dejín, a kedykoľvek sa ľudstvo o to pokúsilo, vrhlo sa do náručia telesnej i duševnej biedy. Úvahy sú písané živo, tak, ako načim hovoriť dnešnému človeku, preto uchvátia dušu a nadchnú pre dobro. Knihu odporúčam inteligentom laikom. — im.

Weg und Ziele. Verlag „Ars sacra“ Josef Müller, München. Str. 136, viaz. RM 3.20. 21 hlbokotlačových obrázkov. Knižka obsahuje výbor najkrajších článkov nemeckej literatúry od najznámejších nemeckých autorov so zamierením výchovným. Kniha je určená hlavne pre dospievajúcu ženskú mládež. Chce vychovať z dievčat ozajstné kresťanské matky. Zaslúži si, aby sa dostala do rúk mládeže. Kniha je spestrená vkusnými obrázkami. — pm.

WALTER EUGEN: *Glaube, Hoffnung und Liebe im N. T.* Verlag Herder im Breisgau 1940. Str. 210, viaz. RM 2.80. Boh St. zákona bol Boh prísny, krutý, Boh vojny; v Novom zákone sa ukazuje ináč. Nový zákon je charakterizovaný láskou — už nie oko za oko, zub za zub, ale načim milovať i nepriateľov. Nový zákon je charakterizovaný láskou — už nie oko ich podávajú Evanjeliá a svätý Pavol. Celý životný program kresťana slovami svätého Pavla uisťuje nás, že takto chápať život, učenie novozákonné nie je výmyslom: „Viem, komu som uveril“ (2 Tim. 1. 12). — pm.

Dosky (väzbu) na prvý ročník Smeru z technických príčin nevydáme.

Dary na študentský tlačový fond. Po 100 Ks: Dr. V. Hoffmann, Kostolany n/H., Dr. J. Búda, Bratislava, Ing. A. Vagáč, Trenčín, Ks 70. Po 20 Ks: Dr. A. Paldan, Kys. N. Mesto, L. Janovská, Trenčín, M. Strechay, Trenčín. Po 10 Ks: H. Orthofer, Bojná, Fr. Rybárik, Orechové. Všetkým darcom Pán Boh zaplat!

Vyšší náboženský kurz. Po pravidelných prednáškach v Bratislave a v Trenčíne zásluhou p. poslanca preláta Dr. Jána Ferencíka bol otvorený vyšší náboženský kurz aj v Ružomberku. Účasť ružomberčanov na prvej prednáške je zas novým dôkazom, že slovenská inteligencia musí načrieť do živých studníc náboženského života, lebo tam je energia, ktorá sa musí preliať do nášho súkromného života, keď chceme vybudovať nový verejný život u nás. Po Ružomberku hlási sa k slovu Orava, Dolný Kubín. I tam pôjdeme a pohovoríme si o tom, čo pre nás katolíkov je dnes najpotrebnejšie. Presný termín prednášok oznamujeme v dennej tlači a v rozhlase.

Rodina smeristov. Náš jednoročný život bol skúškou, pri ktorej sa poznala hodnota našej katolíckej inteligencie. Na duchovnej rievke sme presievali všetky dušičky a bolo veru dosť kúkoľ, ale tej pšenice preda len viacej. Naše rady rastú a teší nás najmä to, že študujúca mládež stredných i vysokých škôl s naším programom sa stotožňuje. Odpadly suché konáre, ktoré na tele Cirkvi a národa neznamenajú nič. Ale nová generácia si všimla, že Smer na duchovnom podklade zabezpečuje šťastie celého človeka, šťastie tela i duše, že kladie základ trvalým hodnotám, preto sa k nám hlási. My v započatej práci budeme pokračovať a vás všetkých voláme do roboty. Modlite sa, aby Pán Boh zrosil pôdu, do ktorej zasievame večné pravdy! Modlite sa, aby bol uskutočňovaný náš program! Postarajte sa, aby Smer bol vedcom všetkých vašich známych!

B. G. Ďakujeme za nové adresy. To vždy tak bolo, že sa človek sklame v tých, ktorým dôveroval najviac. Neverte svetu, neverte tým, čo povrchno súdia. Pán Boh vás nikdy nesklame. Prídu skúšky, ale práve tam sa dokáže vaša katolícka priamočiarosť, že nepracujete pre osoby, ale pre Boha. To nech vám postačí.

T. U. Ľudia, ktorým ide o peniaze, len vtedy vám budú lichotiť, len vtedy vám budú pomáhať, keď im vždy niečo kvapne. Ale to sú priatelia, od ktorých neočakávame pomoc v núdzi. Ani Cirkev svätá od nich nič nečaká, lebo i Cirkev potrebujú len potiaľ, pokiaľ v jej svätom lone tyjú. Nečudujte sa teda, keď žiarlia a obchádzajú vás preto, že máte srdce katolícke, ktoré miluje Boha a vie sa obetovať za veci božie. Nie, to vás nesmie znechutiť, lebo ani Pán Ježiš neprestal dobro konať práve tým, čo ho prenasledovali a odsudzovali. Odmena večná a uznanie, ktoré vyvierajú z úprimného srdca nech je i pre vás vzpruhou v práci v katolíckej akcii.

P. R. Garrigou-Lagrange, OP:

K B O H U.

ZÁKLADY DUCHOVNÉHO ŽIVOTA.

Cena Ks 16.

Duchovné smeristické hnutie svoju prácu ešte len začína. Aby naši čitatelia vedeli, na akých základoch chceme stavať, aký je náš cieľ, vydávame túto knihu, ktorú napísal skúsený vodca duchovného života a jeden z najväčších znalcov katolíckej bohovedy. V knihe nájdete načrtnutý i náš program. Ale nie je to iba program Smeru; to, o čom sa píše v knihe K BOHU, musí zaujímať každého kresťana, ktorý chce rozumieť slovám Krista Pána: Buďte dokonali!

Objednávky prijíma administrácia Smeru.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.